

Vlaams
Parlement

vergadering **C254 – OND26**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 27 juni 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderlinge samenwerking tussen verscheidene opleidingen - 1654 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stelsel leren en werken - 1708 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brussee tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leerlingenkenmerk 'buurt' in de dotatieverdeling binnen de onderwijsfinanciering in het Brusselse Gewest - 1883 (2012-2013)	7
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het dalend aandeel studenten dat zijn/haar bachelordiploma haalt binnen de voorziene drie jaar - 1859 (2012-2013)	9
Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de Vlor over ICT-integratie in het leerplichtonderwijs - 1873 (2012-2013)	16
Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de invloed van de inkanteling van de opleiding industrieel ingenieur in de universiteiten, op de financiering en het profiel van deze opleiding - 1884 (2012-2013)	20
Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken met betrekking tot de geplande hervormingen in het deeltijds kunstonderwijs - 1890 (2012-2013)	24
Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het creëren van een voorrangrecht in pretparken door betaling van een hogere toegangsprijs - 1915 (2012-2013)	26

■

Waarnemend voorzitter: de heer Jos De Meyer

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderlinge samenwerking tussen verscheidene opleidingen

- 1654 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stelsel leren en werken

- 1708 (2012-2013)

De heer Jos De Meyer: Minister, collega's, op vrijdag 3 mei 2013 bracht de commissie Onderwijs een interessant bezoek aan het Centrum voor Leren en Werken van de Vrije Technische Scholen (VTS) te Sint-Niklaas en aan de Sint-Niklase vestiging van SYNTRA voor Midden-Vlaanderen. De commissie leerde de werking van deze opleidingen kennen – of beter kennen – en werd – nog beter – geïnformeerd over de bezorgdheden die er leven en over de vragen die deze organisaties hebben over het beleid.

Elk van deze scholen heeft zijn eigenheid en zijn typische sterke punten. In het deeltijds leren vallen de goede omkadering en begeleiding op. De infrastructuur, de didactische uitrustingen en machines zijn anderzijds wellicht voor verbetering vatbaar. In SYNTRA waren de schitterende infrastructuur en de degelijke uitrustingen dan weer indrukwekkend, terwijl de eerder beperkte omkadering een begrijpelijke zorg was.

Men kan zich afvragen of de sterke punten van die verschillende scholingsvormen niet kunnen worden versterkt door betere en meer onderlinge samenwerking, waarbij de voorhanden zijnde expertise mogelijks nog beter kan worden benut en/of er meer doeltreffend gebruik zou kunnen worden gemaakt van didactische uitrusting, materialen en infrastructuur.

Minister, mijn vragen houden tegelijk een suggestie in. Hoe kunnen we komen tot meer synergie en regionale samenwerking tussen de Centra voor Leren en Werken, het SYNTRA-netwerk – in de eerste plaats voor de leertijd, maar ook voor de andere voltijdse opleidingen, de ondernemersopleiding, de trainingen en bijscholingscursussen –, de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en zelfs met de VDAB-opleidingen? Welke mogelijkheden ziet u om via samenwerking de sterke punten van de verscheidene opleidingen te bewaren en hun zwakkere punten te versterken?

Mijn vraagstelling gaat uit van de sterkte van beide opleidingen en de mogelijke opportuniteiten. Mijnheer Bothuyne, ik heb uw vraag om uitleg met veel aandacht gelezen en begrijp dat u een van die elementen wat verder wilt uitdiepen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, wanneer ik in deze commissie verschijn, is dat meestal in verband met leren en werken. In die zin sluit mijn vraag om uitleg aan bij die van de heer De Meyer.

Mijn vraag om uitleg vertrekt echter niet van het werkbezoek in mei, maar van het decreet Leren en Werken van ongeveer vijf jaar geleden. Een van de doelstellingen van het decreet was leren en werken maatschappelijk terug te waarderen, de instroom in deze studierichtingen te verhogen en de drie bestaande systemen, die ingericht worden door de centra voor deeltijds onderwijs (CDO's), het SYNTRA-netwerk of de centra voor deeltijdse vorming (CDV's), opnieuw beter op elkaar af te stemmen en de samenwerking te zoeken waarnaar de heer De Meyer daarnet al verwees.

Nu, vijf jaar later, zijn de resultaten van de hervorming niet eenduidig positief. SYNTRA stelt vast dat het aantal leerlingen in de leertijd blijft dalen, ondanks een eerdere stagnatie. Tien jaar geleden waren er nog meer dan zeventuizend leerlingen in de leertijd. Nu, in 2013, is de kritische grens van drieduizend leerjongeren bereikt. De kritische massa om nog op een

pedagogisch en economisch verantwoorde wijze de leertijd te organiseren, is in bepaalde regio's al – in sommige regio's zelfs allang – overschreden.

Bij het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) staat men er op het eerste zicht iets beter voor. Het leerlingenaantal is er gestegen tot 8627 begin dit jaar. Maar als we de cijfers van iets naderbij bekijken, is ook in het dbso de toestand eerder dramatisch te noemen. Het voltijds engagement, de belangrijkste doelstelling met betrekking tot het decreet wat het dbso betreft, is voor 2429 leerlingen zeker nog geen realiteit. Een deel van die jongeren wacht op een voortraject of brugproject. Maar echt alarmerend is het feit dat er binnen het dbso vandaag 1804 leerlingen zijn die arbeidsrijp zijn, maar geen leerwerkplek vinden. Als we dan weten dat SYNTRA, die de leertijd organiseert, schreeuwt om arbeidsrijpe jongeren en zelf nauwe contacten heeft met kmo-werkgevers, is het wraakroepend dat die jongeren niet worden doorverwezen naar de leertijd en dat er op het terrein geen samenwerking ontstaat tussen aanbieders van dbso en de leertijd.

Slechts de helft van de arbeidsrijpe jongeren bij het dbso is effectief tewerkgesteld. Bij de leertijd zijn alle jongeren aan het werk, wat inherent is aan het systeem. Maar daar stromen vanuit de scholen te weinig jongeren naartoe, om uiteenlopende redenen. Het resultaat is wel dat de leertijd straks niet meer organiseerbaar is en duizenden jongeren bij het dbso geen arbeidsplaats vinden. Reeds vele malen – en geheel terecht – zijn de leertijd en het dbso ter sprake gekomen in de commissie. Minister, u hebt – ook heel terecht – voor de leertijd een actieplan in het vooruitzicht gesteld. Er zijn heel wat elementen aan te pakken. Er is het tekort aan middelen om nieuwe, innovatieve opleidingen te organiseren, het gebrek aan begeleidingscapaciteit, de hoge uitval tijdens het schooljaar – tussen de 20 en de 30 procent van de jongeren beëindigt het schooljaar niet in de leertijd, wat te maken heeft met de gebrekkige begeleidingscapaciteit –, de spijbelproblematiek enzovoort.

De onderwijsinspectie heeft daar recent naar verwezen in de onderwijsspiegel. Ik heb begrepen dat dit al eerder aan bod kwam in deze commissie, dus ik ga er niet lang bij stilstaan. De inspectie doet in ieder geval een aantal aanbevelingen, onder andere met betrekking tot de ontwikkeling van de trajecten op maat, het evalueren van de diverse statuten, het invullen van het voltijds engagement, het aanbod aan werkplekken en het ontwikkelen van een efficiënt leerlingenvolgsysteem.

Ik heb met veel plezier gelezen dat in de compromistekst van de Vlaamse Regering rond de onderwijshervorming de leertijd wordt erkend als volwaardige opleiding.

Minister Pascal Smet: Compromistekst? Hervormingstekst!

De heer Robrecht Bothuyn: Hervormingstekst. Mijn excuses. Ik was er in ieder geval gelukkig mee, minister Smet, ook met die passage. De concrete invulling ervan kan niet lang op zich laten wachten. Ik weet dat u bruist van daadkracht wat de onderwijshervorming betreft. Ik hoop dat u een prioriteit maakt van de leertijd.

Minister, hoe evalueert u de dalende leerlingenaantallen in de leertijd? Is de leertijd nog organiseerbaar, want er zijn een aantal regels waarbij de organiserende afdelingen van SYNTRA zich – niet onterecht – ernstig vragen stellen? Hoe ver staat u met het aangekondigde actieplan? Hoeveel extra middelen verbindt u aan dat plan?

Hoe evalueert u het gebrekkige voltijds engagement binnen het dbso? Kunt u en zult u een initiatief nemen om de 1804 arbeidsrijpe jongeren binnen het dbso zonder werkplek toch toe te leiden naar een werkplek, of eventueel toe te leiden naar de leertijd waar in principe werkplekken voorhanden zijn? Ik ben alleszins benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Samenwerking tussen de diverse publieke opleidingsverstrekkers in Vlaanderen is uiteraard altijd aangewezen. Het is nogal evident dat CDO's, CVO's, SYNTRA, scholen en VDAB moeten samenwerken om op die manier niet alleen de

beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk te benutten, maar ook verder te versterken. Er zijn al samenwerkingsinitiatieven en u kent die ook, zoals de 72 urenmaatregel waarbij jongeren uit het secundair onderwijs gebruik kunnen maken van de infrastructuur van de VDAB of de onderwijskwalificerende opleidingstrajecten waarbij CVO's en VDAB samenwerken om werkzoekenden niet enkel aan een beroepskwalificatie, maar ook aan een onderwijskwalificatie te helpen.

Het is helaas zo dat wanneer je zulke samenwerkingsverbanden opzet, je rekening moet houden met diverse elementen waaronder ook de verschillen in cultuur tussen de verschillende organisaties. Vandaar dat de partners ook niet altijd dezelfde zijn, soms merken we ook wel dat die partners onderling in een concurrentiepositie staan, wat de samenwerking niet altijd bevordert. Maar er is in elke provincie een Regionaal Technologisch Centrum (RTC) en het is hun taak om de synergieën tussen de diverse opleidingsverstrekkers op te zetten. Dat is een van hun strategische doelstellingen, en het is dan ook op dat niveau dat die samenwerking moet worden uitgewerkt en waar ook een regionaal overlegplatform actief is in het kader van het stelsel van leren en werken.

Deze regionale overlegplatforms hebben bevoegdheden inzake het kwalitatief en kwantitatief afstemmen van vraag en aanbod inzake voortrajecten, brugprojecten, arbeidsdeelname, enzovoort. Ook kunnen zij initiatieven nemen bij de sociaal-economische actoren en de sociale partners, die rechtstreeks of onrechtstreeks kunnen bijdragen tot de realisatie van het principe van het voltijds engagement van elke jongere die opteert voor het stelsel van leren en werken. Het hangt van hen af, en van hun daadkracht.

Ik ben het er wel mee eens dat we met ons allen moeten nadenken op welke manier we die samenwerking moeten aanpakken wanneer die niet vooruitgaat. Moeten we daar geen lessen uit trekken? We zijn vier of vijf jaar verder en we moeten dat zeggen, maar we stellen vast dat die behoefte om tot meer samenwerking te komen op het terrein toch blijft. Dat gebeurt niet altijd, en daar ligt een heel belangrijke oefening naar het parlement en de regering toe. U weet dat mijn middelen beperkt zijn omwille van de onderwijsvrijheid en de verenigingsvrijheid. We moeten nagaan hoe we daar op een duidelijkere manier tot stimulatie of tot aanzetten kunnen komen, en dan druk ik mij voorzichtig uit.

Ik zie vooral de samenwerking op het vlak van het delen van infrastructuur. Daar ligt de grootste nood, omdat men niet op zijn eentje kan beschikken over de meest recente apparatuur, ik denk toch dat het niet kan. Ook de hele samenwerking met het bedrijfsleven is aan een nieuwe dynamiek toe, en dan kom ik met de link die uzelf ook hebt gelegd met de hervorming van het onderwijs: in die optiek heb ik zelf gewild dat die leertijd als een volwaardige piste mee wordt opgenomen. Ik denk dat we dat veel meer moeten integreren als een volwaardige piste, en niet zoals het tot op vandaag iets te veel is, namelijk als iets voor probleemjongeren of voor jongeren die niet kunnen volgen. Er hangt een ietwat negatieve connotatie aan, terwijl er helemaal geen negatieve connotatie aan moet hangen. Ik ben ervan overtuigd dat je die alleen maar weg kunt krijgen door de structurele hervorming van het secundair onderwijs.

Dat is een meerjarenproces, en daar ben ik mij ook wel van bewust, maar dat neemt niet weg dat we ook nu al gaan werken aan het stimuleren van domeinscholen. Als je naar een domeinschool wetenschap en techniek gaat waar men zowel de theoretische als praktische richtingen aanbiedt en als men kan samenwerken met het bedrijfsleven, dan ligt daar een ongelooflijke opportuniteit, ook voor de leertijd, ook voor SYNTRA en ook voor anderen om daarin mee te participeren. Want dan krijg je eigenlijk technologiecampussen, niet alleen technologie in de strikte zin, maar ook veel ruimer waar je ook met het bedrijfsleven tot afspraken zult komen. Ik verwacht dat de volgende jaren in het kader van de evolutie van domeinscholen ook de hele evolutie van leertijd kan worden meegenomen en ongelooflijke opportuniteiten zal bieden aan de infrastructurele kant van het verhaal.

We hebben inderdaad met SYNTRA samengezeten rond het actieplan en heel wat afspraken gemaakt rond de dalende leerlingenaantallen. Er moet nu ook met verder met Werk en Sociale Economie worden samengezeten, want u weet dat het om een gedeelde bevoegdheid gaat. Er is ook een financieel budgettaire implicatie. Dat moet nog worden uitgeklaard en moet nog gebeuren tijdens deze legislatuur. We moeten proberen om daar nog toe te komen.

Voorzitter, ik heb opgesomd wat we al gedaan hebben. Hebben we voldoende gedaan? Neen, daar ben ik ook duidelijk in, want we botsen daar een beetje op onze grenzen. We moeten kijken of we die grenzen ook niet kunnen verleggen, maar in de hervorming van het secundair onderwijs ligt volgens mij de structurele oplossing voor het probleem, en we moeten dat dus ook meenemen.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik wil als eerste vraagsteller eerst reageren. Ik denk dat uw analyse correct is. Het is juist dat de samenwerking tussen deze verschillende onderwijsvormen duidelijk verder moet worden gestimuleerd. We botsen hier inderdaad soms op verschillende culturen. Als u verwijst naar de regionale overlegplatforms moeten we weten dat de kloof tussen deze regionale overlegplatforms en het concrete onderwijsveld soms jammer genoeg vrij groot is. Zonder dat ik hier een analyse maak over het feit wie hiervoor verantwoordelijk is, denk ik dat men daar effectief ook moet aan werken.

Delen van infrastructuur en samenwerking met het bedrijfsleven, minister, deze twee punten zijn effectief en essentieel als we stappen vooruit willen zetten. U verwijst terecht naar de opportuniteit van de hervorming van het secundair onderwijs. Ik geloof erin dat hier inderdaad een opportuniteit is voor het geheel van het beroepsgericht onderwijs, maar in het bijzonder voor alle vormen van deeltijds leren als we deze op een verstandige manier benutten.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, dank u voor uw antwoord. U erkent het probleem. U erkent ook dat we na vier, vijf jaar decreet Leren en Werken nog niet zijn waar we horen te zijn. Ik hoor u graag spreken over de samenwerking, en over de domeinschool en de hervorming van het secundair onderwijs. Dat is de weg om te gaan voor de middellange termijn. Alleen stel ik vast dat als we niet snel een aantal zaken kunnen remediëren, de leertijd straks niet meer zal bestaan in Vlaanderen of in grote delen van Vlaanderen. Dan heb ik het over volgend schooljaar. Ik ben zelf lid van de raad van bestuur van een SYNTRA. Er zijn weinig mensen in die raad van bestuur die nog de middelen willen uittrekken om de leertijd te organiseren, bij gebrek aan samenwerking met Onderwijs, bij gebrek aan erkenning en bij gebrek aan middelen.

Dit probleem is acuut. Als we niet heel snel tot actie overgaan, hoeven we niet meer na te denken over de leertijd als volwaardige opleiding omdat hij niet meer zal bestaan. Sommige mensen in onderwijskringen zullen daar misschien gelukkig mee zijn, maar ikzelf alleszins niet. Deze leerweg heeft zijn meerwaarde bewezen in het verleden. Hij past perfect, of kan perfect passen, binnen de hervorming die u voorstaat. Daarom is actie op korte termijn nodig. U verwees naar het actieplan en naar de budgettaire afstemming met Werk en Sociale Economie (WSE), met uw collega Muyters. Kunt u daar iets meer over vertellen? Kunt u misschien iets meer hoop geven?

Minister Pascal Smet: Ik zal eerst afstemmen vooraleer te vertellen.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, gebeurt die afstemming nog voor de zomer?

Minister Pascal Smet: Ik hoop dat wij daarvoor nog de tijd zullen vinden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *Mevrouw Fatma Pehlivan treedt als waarnemend voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leerlingenkenmerk 'buurt' in de dotatieverdeling binnen de onderwijsfinanciering in het Brusselse Gewest - 1883 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, geachte collega's, mijn vraag betreft de dotatieverdeling binnen de onderwijsfinanciering, meer specifiek het leerlingenkenmerk 'buurt', dat in aanmerking wordt genomen voor een dotatieverdeling. Het betreft de nieuwe financiering, die sinds 2009 van kracht is. Het gaat om het decreet van 4 juli 2008 betreffende de werkingsbudgetten in het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997 wat de werkingsbudgetten betreft. De essentie van dit decreet is een gelijke behandeling door een gelijke basisfinanciering, ongeacht het onderwijsnet. Men gaat daarbij uit van de basisfinanciering in punten per leerling. Naast deze basisfinanciering voor de werkingsmiddelen is er een bijkomende financiering, de dotatieverdeling, op basis van het sociaal profiel van de leerlingenpopulatie: de leerlingenkenmerken.

De vier leerlingenkenmerken zijn: het opleidingsniveau van de moeder, het ontvangen van een schooltoelage, het al dan niet de onderwijstaal als gezinstaal hebben, en de buurt. Als we het over de buurt hebben, hebben we het over het sociaal kapitaal waarop de leerling kan bouwen.

Het kenmerk dat invloed heeft op de dotatieverdeling is hier: een buurt met een hoog percentage leerlingen met minstens twee jaar schoolse vertraging op vijftienjarige leeftijd. In het Vlaamse Gewest is dat een statistische factor. Daar gaat het echt over buurten of wijken. In het Brusselse Gewest berekent men die statistische factor op basis van de gemeente, niet van de wijk.

Voor het Franstalige onderwijs werkt men wel met de statistische factor buurt, zoals in het Vlaamse Gewest. Het zou administratief en politiek niet eenvoudig zijn om de leerlingendatabanken van beide taalgemeenschappen in het Brusselse Gewest te verzamelen en te integreren. Er is voor mij geen twijfel dat de versnippering van de bevoegdheden contraproductief werkt in dezen, vooral omdat het afzonderlijk bepalen en hanteren van dergelijke buurtindicator door de twee taalgemeenschappen niet zonder problemen is. Dit meetinstrument is bepaald door administratieve grenzen. Dat zegt weinig over de buurt, laat staan over het sociaal kapitaal dat je in die buurt kunt hebben. Het is weinig conceptueel gedefinieerd en het hanteert verschillende maatstaven, waardoor men zich kan afvragen of die indicator wel efficiënt is.

Ik zal concreet een aantal voorbeelden geven. Neem nu de gemeentegrenzen van Brusselstad, u zeer goed bekend, minister, want u kent dat arrondissement zeer goed en u komt er zelf op. U weet dat dat een zeer diverse gemeente is, gaande van de lijn langs de Louisalaan, een zeer rijke buurt, waar je weinig kansarmen zult aantreffen, en al zeker niet langs het Ter Kamerenbos. In de vijfhoek is de situatie vrij verdeeld. Als je dan gaat kijken naar Laken waar er wijken zijn zoals die langs de Maria Christinastraat en dergelijke, dan moet je niet veel toegang hebben tot statistische gegevens om in te zien dat er een immens verschil is en dat die buurtindicator op die manier absoluut niet kan worden gemeten. Hetzelfde geldt in Anderlecht. Ik kan u zeggen dat de buurt Kuregem, waar ik woon, als dag en nacht verschilt met buurten zoals Neerpede of Vogelenzang. Dat zijn buurten waar je een beetje het doorsnee sociaal kapitaal vindt van een Vlaamse centrumgemeente. Daar zit nogal veel rek op.

Er zijn nog andere voorbeelden zoals Vorst Altitude Cent en laag-Vorst. Als je de wijk rond het kerkhof in Elsene, waar ook de studenten wonen, gaat vergelijken met Matonge... Ik zie niet in hoe je een faire berekening en een faire dotatieverdeling kunt doen.

De achterliggende reden van die regeling zou zijn dat er te weinig leerlingen in het Nederlandstalig Brussels onderwijs zijn om gegevens per statistische sector weer te geven.

Als we het hebben over sociaal kapitaal, denk ik dat het misschien niet echt nodig is om zich louter te baseren op de thuistaal want dat is een aparte indicator, maar u zult dat straks misschien kunnen weerleggen. Om toch correcte statistische gegevens per buurt te kunnen verzamelen, zou er misschien op een andere manier kunnen worden gewerkt.

Minister, erkent u de ongelijkheid van het huidige systeem waarbij er een verschillende invulling aan het leerlingenkenmerk buurt wordt gegeven in het Vlaamse en het Brusselse Gewest? Is het mogelijk om dezelfde info per statistische sector te hebben voor de Nederlandstalige scholen in Brussel als voor de andere scholen, namelijk die van het Vlaamse Gewest en scholen van de Franse Gemeenschap, om tot een uniform systeem te komen? Wat zijn volgens u de eventuele knelpunten die dat beletten? Voorziet u in een systeem om tot een meer uniforme financiering te komen? Graag uw toelichting daarover.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik ben inderdaad op de hoogte van het feit dat de buurtindicator in Brussel berekend wordt op het niveau van de gemeenten, en niet, zoals in het Vlaamse Gewest, op het niveau van de statistische sector. Bij het ontwikkelen van de indicatoren voor het decreet van 2008 is men niet over één nacht ijs is gegaan. Gezien de complexiteit van Brussel en het feit dat hier twee onderwijssystemen naast elkaar bestaan, bestaat er geen ideale manier om de buurtindicator te berekenen voor het Brusselse Gewest.

De reden waarom de buurtindicator wordt berekend op het niveau van de gemeenten is, zoals u zelf ook aangeeft, dat er te weinig leerlingen uit het Nederlandstalig onderwijs zijn om de indicator op betrouwbare wijze te kunnen berekenen op het niveau van de statistische sector. De berekening uitbreiden door ook de leerlingen uit het onderwijs van de Franse Gemeenschap mee te nemen, houdt risico's en nadelen in. Een van de risico's is de jaarlijkse berekening van de werkingsmiddelen van alle scholen op basis van de leerlingenkenmerken. Dat is een complexe zaak die hoge eisen stelt op het vlak van de beschikbaarheid, harmonisering en actualisering van data. Om risico's te vermijden heeft men ervoor geopteerd om afhankelijkheid van externe databronnen te vermijden.

Behalve de technische complexiteit zijn er ook inhoudelijke nadelen verbonden aan het uitbreiden van de indicator met gegevens van leerlingen uit de Franse Gemeenschap. De vergelijkbaarheid van de indicator 'schoolse vertraging op 15-jarige leeftijd' kan in twee verschillende onderwijssystemen niet worden gegarandeerd. Variaties naar schoolse achterstand kunnen behalve op sociaal kapitaal soms ook wijzen op verschillen tussen de onderwijssystemen.

We zullen in de toekomst, zoals u weet, het Financieringsdecreet in zijn geheel evalueren. Op basis daarvan kan uiteraard worden gekeken of dit al of niet moet worden behouden. Ik wil u wel even meegeven dat voor het secundair onderwijs alle negentien gemeenten aantikken voor het kenmerk buurt. In het basisonderwijs tikt enkel de gemeente Oudergem niet aan. Op zich is het probleem eigenlijk onbestaande.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel: Minister, het ging op een bepaald moment een beetje snel. Het is gemakkelijker om de zaken snel te lezen dan om ze snel te horen en te ordenen in de geest.

Als het over de risico's gaat, zegt u dat u niet afhankelijk wilt zijn van externe databronnen. Ik begrijp dan niet goed waarom men tot een criterium buurt is gekomen, want daar spelen in elk geval externe databronnen een beetje mee, tenzij men enkel de schoolse vertraging per buurt gaat bekijken. Dat is me een beetje onduidelijk.

Dat alle gemeenten blijkbaar dat hoog percentage schoolse achterstand hebben, op Oudergem na, is enigszins onrustwekkend. De vraag kwam bij mij op omdat er ook vragen waren vanuit het werkveld zelf over financiering. Er waren mensen die aanklaagden dat er geen gelijke financiering was. Zegt u nu dat eigenlijk alle scholen van het Brusselse Gewest van het

Nederlandstalig onderwijs, behalve in Oudergem, voldoen aan dat criterium in de dataregeling?

Minister Pascal Smet: Ja, men zegt mij dat alle negentien gemeenten aantikken voor het kenmerk buurt.

Mevrouw Ann Brusseel: Nochtans zie ik verschillen tussen die gemeenten. Zo lijken Woluwe en Ukkel mij wat sociaal kapitaal betreft toch te verschillen van Molenbeek en Anderlecht.

Minister Pascal Smet: Blijkbaar niet, volgens de gegevens waarover ik beschik.

Mevrouw Ann Brusseel: Heeft die schoolse achterstand dan wel degelijk te maken met de sociologische samenstelling van een buurt of eerder met andere kenmerken?

Minister Pascal Smet: Het criterium buurt wordt bekeken. Nogmaals, als we het Financieringsdecreet evalueren, zal ook worden nagegaan of dat criterium al dan niet moet worden aangehouden. Het criterium is bediscussieerbaar. Niet alleen in Brussel, maar ook in Vlaanderen.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Het is inderdaad niet alleen een probleem in Brussel, maar ook elders.

Mevrouw Ann Brusseel: Mag ik een suggestie doen? Als het criterium buurt inderdaad nog stof voor discussie is en externe databronnen en factoren die verder gaan dan het meten van schoolse achterstand te weinig worden meegenomen, zou ik durven te suggereren dat te herbekijken.

Minister Pascal Smet: Dat issue wordt meegenomen in de evaluatie van het Financieringsdecreet.

Mevrouw Ann Brusseel: Hebt u enig idee wanneer dat zou gebeuren?

Minister Pascal Smet: Dat wordt niet meer beslist tijdens deze legislatuur. De evaluatie zou wel eind deze, begin volgende legislatuur moeten zijn afgerond, zodat de nieuwe regering daarmee aan de slag kan.

Mevrouw Ann Brusseel: Misschien kan men dan niet alleen het studieniveau van de moeder onder de loep nemen, maar ook dat van de vader? Zou dat van de vader dan echt geen rol spelen?

Minister Pascal Smet: Ik heb daar onlangs op geantwoord, denk ik. Dat van de moeder lijkt mij nog altijd beter als criterium. Dat blijkt althans uit wetenschappelijk onderzoek, het is niet mijn persoonlijke mening.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het dalend aandeel studenten dat zijn/haar bachelordiploma haalt binnen de voorziene drie jaar - 1859 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, in mijn vraag bouw ik verder op het werk dat door mevrouw Vermeiren werd gedaan. Zij heeft namelijk een schriftelijke vraag gesteld over de slaagcijfers van studenten aan de universiteit en de hogeschool.

Wat vooral belangrijk is, is dat al die richtingen een bepaalde studieduur hebben – voor bachelors is dat drie jaar – en dat de student binnen die tijdspanne normaal gezien zijn

diploma zou moeten halen. Dat zou althans de normale situatie moeten zijn. Het is interessant om na te gaan hoeveel studenten dat effectief ook halen en om uit die percentages lessen te trekken en maatregelen af te leiden.

Uit het antwoord op de schriftelijke vraag van mevrouw Vermeiren over deze cijfers blijkt dat het allemaal niet zo goed loopt. Amper 39,6 procent van de studenten die zich tijdens het schooljaar 2005-2006 voor het eerst inschreven in het Vlaams hoger onderwijs – we noemen dat generatiestudenten –, haalden binnen de normale tijd van drie jaar een eerste professionele of academische bachelor. Bij de cohorten die in 2006-2007 en 2007-2008 de studies startten, was dat getal nog lager, met respectievelijk 38,4 en 36,5 procent. Er is dus een dalende trend.

Het aandeel studenten dat in 2012-2013 nog steeds geen diploma had gehaald, steeg in die periode van 39 tot 42,6 procent voor de professionele bachelor en van 34,7 tot 36,6 procent voor de academische bachelor.

We kunnen die cijfers nog wat verder uitsplitsen. Dat kan interessant zijn in verband met andere problemen, zoals de hervorming van het secundair onderwijs. Van de generatiestudenten die in 2005-2006 startten in een professioneel gerichte bachelorstudie, haalde 37,3 procent dat diploma binnen de drie jaar. Bij degenen die een academisch gerichte bachelor startten, was dat 41,4 procent. Bij de groepen die in 2007-2008 de studies aanvatten was dat respectievelijk 35,4 en 36,6 procent.

Van de afgestudeerden in het algemeen secundair onderwijs (aso) die in 2005-2006 de studies in het hoger onderwijs aanvatten, haalde 50 procent – dat cijfer springt eruit – binnen de drie jaar zijn diploma. Voor de groep die in 2007-2008 startte, was dat 45 procent. Voor het technisch secundair onderwijs (tso) was dat 31 procent – toch wel een significant verschil –, voor het kunstsecundair onderwijs 28 procent en voor het beroepssecundair onderwijs (bso) amper 11 procent. Minister, dat zijn cijfers waarover we moeten nadenken.

Hieruit kunnen we twee belangrijke, eerder negatieve vaststellingen afleiden. De algemene slaagcijfers binnen het hoger onderwijs blijven zeer laag en blijven verder dalen. Leerlingen uit achtereenvolgens het tso, kso en bso hebben het steeds moeilijker om te slagen aan het hoger onderwijs in vergelijking met leerlingen uit het aso. Die cijfers zijn zeer duidelijk. Er is hierover al uitgebreid van gedachten gewisseld tijdens diverse commissievergaderingen, bijvoorbeeld op 7 april 2011 op basis van twee vragen om uitleg van mevrouw Vermeiren en mijzelf, maar intussen blijkt de situatie niet te verbeteren, maar nog te verslechteren.

Minister, in het licht van deze cijfers stel ik u graag een aantal vragen. Erkent u deze twee belangrijke, negatieve vaststellingen of beschikt u over andere gegevens die dat eventueel relativeren? Erkent u dat er dringend bijkomende maatregelen moeten worden genomen tegen deze negatieve ontwikkelingen? Zult u in dit verband maatregelen overwegen, zoals de invoering van een oriëntatieproef, het wijzigen van het inschrijvingsgeld en/of een betere toeleiding vanuit het secundair onderwijs? Dat laatste zeg ik ook in het licht van het advies dat de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) heeft uitgebracht op 28 maart 2013 aangaande deze problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel: Collega's, ik deel de bekommernissen van de heer Bouckaert. De cijfers zien er niet zo rooskleurig uit. We hebben hierover inderdaad al af en toe korte discussies gevoerd. Dat brengt natuurlijk opnieuw de suggesties op tafel die al werden gedaan, namelijk of we ons niet eens zouden kunnen buigen over een oriënteringsproef. Dan krijgen we discussies over een ingangsproof of over inschrijvingsgeld – hoewel dat laatste minder relevant is als we tot doelstelling hebben dat iedereen een kans op succes moet hebben in zijn studies.

Want dit is toch wel pijnlijk. Ik wil dat de mensen een eerlijke kans krijgen en dat ze, wanneer ze achttien jaar zijn, eerlijk te horen krijgen wat hun capaciteiten ongeveer zijn. Als

ik zie dat uit het tso 31 procent, uit het kso 28 procent en uit het bso 11 procent een kans op slagen heeft, denk ik dat veel van hen teleurgesteld zijn. Dat had men toch enigszins kunnen vermijden indien de adviezen aan de leerling of de screening van de leerling voordien iets grondiger waren gebeurd vooraleer die aan een dergelijk kostelijk avontuur begon.

Ik wil onderstrepen wat voor mijn fractie belangrijk is: het is niet alleen duur voor de ouders en een emotioneel pijnlijke teleurstelling voor de jongere wanneer hij faalt, maar het is ook duur voor de gemeenschap. Daarom vind ik dat we daar toch een verantwoordelijkheid hebben in de plaats van daar luchtig over te doen en te zeggen dat iedereen een kans moet hebben om ervaring op te doen in het leven. Iedereen mag alle ervaringen opdoen in het leven, natuurlijk binnen het kader van de wet, maar ik weet niet of de gemeenschap daarvoor moet betalen. Het is een pleidooi van onze fractie om daar sterker te responsabiliseren en om beter te informeren zodat jongeren weten waar ze aan toe zijn.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik wil mij zeker aansluiten bij de vraag. Ik wil mij vooral aansluiten op het aspect verlenging, want de cijfers die collega Bouckaert aanhaalt, zijn de percentages van diegenen die slagen binnen de drie jaar. Ik lees het toch goed collega Bouckaert? Dus het gaat over mensen die binnen de drie jaar, ofwel binnen de traditionele voorziene, efficiënte termijn het diploma halen. We hebben het debat eergisteren naar aanleiding van een decreet al gevoerd, en u weet dat ik heel wat bedenkingen heb bij het Flexibiliseringsdecreet en dat we misschien nu toch moeten overwegen of we niet al te flexibel zijn. Ik weet dat de instellingen zelf kunnen bepalen hoe flexibel ze zijn, ik hoop dat ze ook zelf wel vaststellen dat het misschien niet slecht is om dat wat meer te beperken.

De bedoeling van de flexibilisering was net om jongeren en volwassenen die om een of andere reden een flexibel traject kunnen gebruiken, de kans te geven om dit te doen. Dat het systeem over die flexibiliteit beschikt, vind ik zeer goed. Maar dit was eigenlijk voorzien voor uitzonderingen, en nu lijkt het regel te worden en dat is ook niet helemaal de bedoeling. Ik verwijs dan naar de maatschappelijke kost waar collega Brusseel ook naar verwijst. Daarom heb ik nog een bijkomende vraag, minister. Hoe staat het met de evaluatie van het Flexibiliseringsdecreet?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Om met het laatste te beginnen, dat loopt. Er is een hele procedure afgesproken en ik denk dat de gehele evaluatie af is tegen ongeveer 1 juni 2014. De nieuwe regering heeft dan perfect alles op haar boterham om afspraken rond te maken. De procedure loopt en is volop bezig. Dat is niet op de lange baan geschoven, maar dat is gewoon de normale procedure. Dat loopt en we doen dat ook grondig.

U merkt dat we niet alleen tijdens deze legislatuur hervormen, maar dat we ook aan nieuwe visieontwikkeling doen, of stenen verleggen om voor de komende tien jaar het beleid in de goede richting te sturen. Ik ben ervan overtuigd dat als de geschiedenis ooit zal worden geschreven, dan zal blijken dat dit een sleutellegislatuur was, voorzitter. *(Opmerkingen van mevrouw Fatma Pehlivan en mevrouw Ann Brusseel)*

Ik denk dat u er met veel plezier zult aan denken, en dat dit de mooiste periode van uw leven was. Dat is zo, en ik ben blij dat ik het u nu al kan meedelen. Schrijf het op, en ik ben zeker dat het zal uitkomen. Wanneer u verhaaltjes vertelt aan uw kinderen, zal dat ongetwijfeld terugkomen. *(Opmerkingen van mevrouw Fatma Pehlivan)*

Het begrip ‘slaagecijfers in het hoger onderwijs’ is een multidimensionaal concept. Er is enerzijds het studierendement in termen van de verhouding tussen het aantal verworven studiepunten en het aantal opgenomen studiepunten. Het gemiddelde studierendement blijft min of meer gelijk over de jaren heen. We zien zelfs een lichte stijging de laatste jaren. Vrouwen hebben een hoger studierendement dan mannen. In de professionele opleidingen

ligt het studierendement steeds lager dan in de academische en academiserende opleidingen, en dan vooral bij de mannen.

Daarnaast is er het studierendement in termen van de tijd die een student erover doet om zijn diploma te halen, of time to graduation. En die tijd neemt licht toe. Een van de factoren die hierbij een rol speelt, is dat het aantal opgenomen studiepunten per student daalt. Dat leidt bij een gelijkblijvend studierendement in termen van doorstroom tot een latere diplomering.

Een andere nuancering die ik wil aanbrengen, is dat we een onderscheid moeten maken tussen doorstroming secundair onderwijs naar academische bacheloropleidingen en de doorstroming secundair onderwijs naar professionele bacheloropleidingen. Het is niet correct om in het algemeen te stellen dat tso-leerlingen het moeilijker hebben om te slagen in het hoger onderwijs in het algemeen. Dat is zeker zo bij doorstroming naar de academische opleidingen, maar in de professionele bacheloropleidingen doen tso-studenten het vaak even goed en soms beter dan aso-studenten, zeker in de professionele bacheloropleidingen die aansluiten bij de gevolgde tso-studierichting.

Een algemene factor die ongetwijfeld de cijfers beïnvloedt, is het feit dat we een open toegang hebben tot ons hoger onderwijs. Op zich is dat positief, maar we dienen veel meer aandacht te besteden aan het oriënteren van studenten naar het hoger onderwijs toe.

We hebben ten slotte ook een heel flexibel systeem van hoger onderwijs, dat onder meer studenten de mogelijkheid biedt om hun studie te spreiden en dus langer over hun studie te doen dan het modeltraject voorschrijft. Precies om te beletten dat deze mogelijkheid leidt tot een te geringe studievoortgang, is het leerkrediet geïntroduceerd.

Er is al allusie op gemaakt, de evaluatie van het systeem loopt en zal moeten worden bekeken. Binnen een jaar zullen we daar een duidelijk zicht op hebben hoe het globaal en in zijn diepte wordt geëvalueerd.

Ik denk inderdaad dat de slaagcijfers in het hoger onderwijs moeten verbeteren. Elk talent moet worden ondersteund, maar elk talent moet vooral goed worden georiënteerd. Dat begint in het secundair onderwijs en loopt door wanneer men zich inschrijft in het hoger onderwijs en zelfs daarna als men ingeschreven is.

U weet dat ik geen fan, geen voorstander ben van het wijzigen van het inschrijvingsgeld, ook niet in functie van wat de arbeidsmarkt nu nodig heeft of niet. Dat doet te veel aan communistische planeconomie denken, en daar ben ik absoluut geen voorstander van. We moeten dat niet doen, maar ik ben het er wel mee eens dat er een veel duidelijker en breed gedragen oriëntering moet komen.

Ik ga nog niet verder in detail treden, maar ik heb enkele weken geleden een grote vergadering georganiseerd onder mijn voorzitterschap met de hoofden van het secundair onderwijs, samen met de bazen van het hoger onderwijs. We hebben een principeakkoord dat we nu uitwerken om te komen tot een veel betere oriëntering. We gaan het niet meer hebben over een oriënteringsproef, we gaan eerder naar een verplichte niet-bindende ijkingsproef. Op het moment dat iemand zich inschrijft in het hoger onderwijs, zal worden nagegaan of de startcompetenties al dan niet aanwezig zijn. Als die niet aanwezig zijn, kan die jongere zich nog altijd inschrijven, maar dan zal er wel een gesprek plaatsvinden en dat is het aan de jongere en zijn ouders om te kijken of hij dat wil en of hij zich wil bijspijkeren in de zomervakantie. Dat zal dan het doel zijn waartoe we willen komen.

Ook belangrijk is dat er structurele samenwerkingsverbanden zullen komen tussen het secundair onderwijs en het hoger onderwijs. Dit begint met gegevensuitwisseling, we hebben onze databanken allemaal op punt gezet waardoor de scholen kunnen weten tot wat een opleiding leidt en welke de slaagkansen zijn in de diverse richtingen. Die betere informatiedoorstroming zal er komen, maar er is ook in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs afgesproken dat de eindtermen ambitieus worden geformuleerd, en dat

ze samen met het hoger onderwijs – toch voor de doorstromingsrichtingen die moeten leiden tot het hoger onderwijs – zullen worden opgesteld. Zo zal er een herformulering komen, en als je een diploma secundair onderwijs hebt, dan weet je meteen ook dat je de startcompetenties hebt om in het hoger onderwijs te starten. Daardoor zal de ijkingsproef op termijn overbodig worden, want dat heb je normaal tegen die tijd geïntegreerd.

In afwachting daarvan zal die proef wel komen. We zijn die verder aan het uitwerken, en we hebben wel degelijk een grotere vooruitgang geboekt, we hebben dus niet stilgezeten. We werken dit voorstel uit en zullen nog tijdens deze legislatuur beslissen. Daar hebben we een doorbraak. Voilà, u hebt een nieuwtje gekregen, mijnheer Bouckaert. U hebt mij een primeur ontfutseld.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik ben er blij mee dat ik u een nieuwtje heb ontfutseld. Ik ben blij dat er een antwoord is waar een beetje substantie in zit, dat kunnen we niet altijd zeggen.

Voorzitter, ik heb maar twee minuten, ik zou er veel langer willen over spreken. Allereerst over het Flexibiliseringsdecreet, daar zijn we toch al lang over bezig. Dit wordt nu dus over de legislatuur getild.

Minister Pascal Smet: Mag ik u even onderbreken? Dat is geen kwestie van over deze legislatuur tillen, maar je hebt gewoon een doorlooperperiode nodig om dat te kunnen evalueren.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ja, maar hoe lang duurt die doorlooperperiode? Waarom wordt daar niet eerder mee gestart, zodat je het aan het einde van de legislatuur kunt beoordelen? Het zeer is bekend, men klaagt daar al langer over.

Wat uw timing betreft, in uw beleidsbrief van 2012-2013 zegt u: “dat u binnen de visie die er ontwikkeld wordt om de hervorming van het secundair onderwijs om jongeren te begeleiden bij het leren kiezen van het traject de oriëntering zal voorzien voor de student in spe zodat hij een meer onderbouwde keuze zal kunnen maken.” Dat stelt u in uw beleidsbrief van 2012-2013, maar het komt er maar niet van. In welke mate moeten we die beleidsbrief dan nog ernstig nemen?

Ik ken alle moeilijkheden en ik weet hoe complex het is, minister. Ik zie ook wat u ziet, maar wees dan een beetje zuiniger in uw beloften in uw beleidsbrieven. Maar goed, dat is een algemeen punt.

U zegt dat de problematiek van het al of niet slagen multidimensioneel is. Als wij een studieduur bepalen in een bachelor en dan in een master, wordt dat niet opgevat als een soort van minimum waarin je je diploma kunt halen. Dat is de normale duur, die de overgrote meerderheid van de studenten die het aankunnen, zouden moeten benutten om hun diploma te halen. Als je ziet dat 60 tot 70 procent van de studenten dat niet haalt, vind ik dat er iets mis mee is. Dat is niet normaal.

De studenten die niet geschikt zijn, moeten ofwel aan de toegangspoort worden tegengehouden, ofwel moeten zij na één jaar naar een meer geschikte studierichting worden toegeleid. Niet slagen aan de universiteit is geen schande, gelet op de rijkdom van trajecten in Vlaanderen. Je valt niet in een put, er zijn zoveel andere trajecten.

Ik dring erop aan dat de flexibilisering wordt herbekeken. De oorspronkelijke doelstelling van de flexibilisering was niet de studieduur verlengen, zodat studenten langer rondlummelen aan de universiteit of de hogeschool. Ik heb dat allemaal meegemaakt: studenten die duidelijk geslaagd zijn in hun vak, moeten dat vak niet nodeloos het volgende jaar nog eens herdoen omdat ze voor een aantal andere vakken niet waren geslaagd. Dat was soms absurd. Je kon studenten hebben die met elf op twintig geslaagd waren, het volgende jaar dat vak herdeden en dan negen op twintig hadden. Ze waren dus achteruitgegaan. Ergens klopte dat niet. Dat hebben wij met het Flexibiliseringsdecreet willen repareren. Een verworven credit blijft

verworven en kan, in de context van de studievoortgang, worden meegepakt. Dat was de bedoeling, niet de studieduur verlengen. Maar het Flexibiliseringsdecreet is in zijn toepassing doorgeschooten en heeft geleid tot een verlenging van de studieduur. Dat is geen goede zaak. Mevrouw Brusseel heeft dat heel goed gezegd: het is niet goed voor de student zelf en al die grote mislukkingen zijn niet goed voor de gemeenschap.

Minister, ik geef u mijn algemene besluit. Ik zeg niet dat de regering voor dit probleem niets doet, maar het is altijd een beetje 'too little too late'. We zijn niet tot goede resultaten gekomen. Ik weet dat in het onderwijs alles altijd lang duurt. Ik zal u geen goedkope verwijten doorsturen. Ik twijfel er ook niet aan dat u uw best doet. Maar alles wordt zo laat opgestart. Daardoor komt u niet tot resultaten. Ik krijg de indruk dat het hoger onderwijs niet uw eerste zorg was. De problemen die in dat hoger onderwijs blijven smeulen, hebben in deze legislatuur geen begin van oplossing gekregen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, u kunt zeggen dat er tijd nodig is om het Flexibiliseringsdecreet te evalueren. Ik zal niet ontkennen dat daarvoor een bepaalde periode nodig is. Maar het is toch een feit dat men bepaalde problemen heel snel heeft gedetecteerd. Dat geeft mensen het gevoel dat het allemaal een beetje lang duurt. Ik vind het echter niet nodig om mij erover uit te spreken dat het nog dit jaar moest of dat het volgend jaar moest zijn. Het is belangrijk dat de evaluatie goed is en dat er dan goede bijsturende maatregelen worden getroffen.

Minister, u hebt twee zeer interessante zaken gezegd. Ik ben zeer blij dat de verplichte niet-bindende ijkingsproef er komt. Er is een principeakkoord over, heb ik begrepen. Het was absoluut noodzakelijk om iedereen te verplichten om een ijkingsproef te doen. Er zijn eindtermen, inderdaad, maar bij gebrek aan een centraal eindexamen in ons land was het toch altijd wel een beetje afgaan op de reputatie van de school om te weten of je voldoende voorbereid was om een bepaalde studie aan te vatten. Nu zul je toch in de instelling waar je wilt voortstuderen een degelijke indicatie krijgen van wat je kent en kunt. Het is zeer belangrijk om niet zomaar onzeker te beginnen en je in een chaotisch verhaal te storten – want dat is het voor veel 18-jarigen. Voor mij mocht die ijkingsproef voor sommige afdelingen wel bindend zijn, maar als dat niet zo is, vind ik dat compromis toch een stap in de goede richting.

Minister, u zegt dat de eindtermen zullen worden opgesteld in samenwerking met het hoger onderwijs. Dat is positief, zolang je geen systeem hebt van centrale eindexamens, dat echt een neutrale, objectieve indicatie geeft. Voor mij is het goed dat dit wordt gemengd met proeven die door de school zelf worden georganiseerd, zodat je geen 'teaching to the test' krijgt en het geen momentopname is. Maar dat zal er niet toe leiden dat je op een dag de ijkingsproef zult kunnen afschaffen. Ik denk niet dat je de ijkingstoets zult kunnen afschaffen doordat je met meer mensen rond de tafel gaat zitten om eindtermen op te stellen. Dat zal niet zo simpel zijn.

U haalt het wijzigen van de inschrijvingsgelden in functie van de noden van de arbeidsmarkt aan als een voorbeeld. Dat komt een beetje uit de lucht vallen, want niemand heeft ernaar verwezen. Dat was een heel ongeïnspireerd voorstel van een federatie waarop niemand in deze commissie heeft geïnsisteerd. Deze discussie is eenvoudig. Men kan over de inschrijvingsgelden zeggen dat het in het algemeen wel een beetje meer mag zijn. Het is in ons land toch wel zeer laag. Maar de variatie in functie van de arbeidsmarktnoden was een ongelukkig voorstel van een beroepsfederatie. Als het verschil tussen het eerste loon van een socioloog en het eerste loon van een ingenieur al 500 euro bedraagt, zie ik niet in waarom je die 500 euro zou afschaffen voor de ingenieurs. Het loonverschil zal bepalen of mensen het centenverschil belangrijk vinden voor hun studiekeuze. Dat was een ongelukkig voorstel. Niet veel mensen hier zullen daarachter staan. Het is niet nodig om dat nog eens onder de neus te wrijven.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik zal niet zeggen dat het goedkoop is maar dan toch betreuwenswaardig dat de voorzitter van de commissie, als hij van bank verandert, plotseling een toon aanneemt die – laat het mij zo zeggen – beter kan. Hij weet dat eigenlijk ook. Ik ben daarvan overtuigd. We hebben met het hoger onderwijs bijna een heel grote hervormings-agenda achter de rug. Ik heb het onlangs nog met de leidinggevende ambtenaren van het ministerie daarover gehad: bijna alles wat we voor het hoger onderwijs wilden doen, zal zijn gerealiseerd. Soms heeft het een maand langer geduurd, soms drie maanden. Maar, mijnheer Bouckaert, het ontgaat u niet, want u hebt het erkend: we leven niet in een systeem waarin de minister van Onderwijs – ik mag niet zeggen ‘helaas’ want dan zou men mij andere bedoelingen toedichten – alles alleen kan beslissen. Er is in dit land zeer veel onderwijsvrijheid, en die is nog veel groter in het hoger onderwijs. Maar er zijn ook veel meningen. Men zegt vaak: per jurist een mening. Dat is misschien ook wel zo per professor en per instelling. Die meningen lopen ook niet allemaal gelijk. Om nog niet te zeggen dat ze vaak in de instellingen verschillen.

Ik ben dan ook blij dat we in deze legislatuur kunnen komen tot een gedragen voorstel, dat zowel het secundair als het hoger onderwijs betreft. Dat heeft misschien een jaar langer geduurd, maar het is er wel. Men is daar de voorbije twintig jaar niet in geslaagd, maar het is er nu wel. Is dat jaar dat het langer heeft geduurd in het licht van de geschiedenis der mensheid een onoverkomelijk drama? Ik denk het niet. Het is belangrijk dat het voor onze generatie, zelfs voor u, mijnheer Bouckaert... (*Opmerkingen van mevrouw Ann Brusseel*)

Maar hij is een emeritus professor, mevrouw Brusseel. Hij is een heel ‘emeriet’ man. (*Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert*)

Ik heb er zelfs op het mede-aangeven van de voorzitter voor gezorgd dat mensen zoals de professor-voorzitter in de toekomst langer kunnen werken. Kijk, ook dat hebben we geregeld.

Het is er nu. We zullen dat nu uitwerken. Het wordt beslist. Het is een uitvoering van de hervorming van het secundair onderwijs, die ook zal worden opgestart. Dat lijkt me toch het belangrijkste in dezen.

Er zijn dus twee dingen. De agenda voor wat we moeten doen voor het hoger onderwijs zal tijdens deze legislatuur uitgevoerd zijn. We hechten er wel degelijk veel belang aan. Wat betreft de evaluatie, dames en heren, we kunnen wel niet sneller evalueren! Er is een systeem, je hebt aanwijzingen. Pas sinds een jaar zie je lichtjes verandering. We mogen die cijfers niet te veel dramatiseren. Het is toch niet meer dan normaal dat als je een nieuw decreet hebt, je op zijn minst een cyclus laat doordraaien vooraleer je het evalueert. Men heeft zo de neiging om iets goed te keuren en zes maanden later het al te willen evalueren of het te veranderen. Zo functioneert dat niet. Je moet een beetje tijd geven aan het veld en aan de praktijk om te zien wat het geeft.

We doen dat met alles zo. De lerarenopleiding is nog maar recentelijk hervormd en, boef, we zijn het al aan het evalueren en aanpassen. Ik wil dat we er toch een beetje tijd voor nemen en dat kun je niet op een of twee jaar doen. Grosso modo vijf jaar nadat het in werking is getreden, heb je al een eerste grondige evaluatie met wellicht een voorstel tot aanpassing. Je kunt toch niet sneller werken dan dat? Met alle respect, sneller werken dan dat in een evaluatie wil zeggen dat je net op een kermis zit. Ik wil met onderwijs niet op de kermis terecht komen telkens als een schietkraam van mening verandert. Dat moeten we niet doen in dezen.

Dat wilde ik nog even in alle sereniteit en vriendschap zeggen, en natuurlijk ook in alle wijsheid. (*Gelach*)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voortgaande op de wijsheid, de vriendschap en misschien ook de schoonheid: ik heb in mijn repliek nagelaten de minister een pluimpje toe te werpen.

Je moet een beetje zien wat die verplichte ijkingsproef is. Is het een cosmetische operatie? Het moet een afdoend instrument zijn om een betere toeleiding naar het hoger onderwijs te realiseren.

Langs de andere kant hebben we het Flexibiliseringsdecreet dat werd goedgekeurd onder minister Vanderpoorten in 2003, dacht ik. Dan is het wel een zeer lange cyclus, hoor minister. De problemen met het Flexibiliseringsdecreet zijn al langer bekend. Volgens mij kun je door beperkte ingrepen heel veel realiseren.

Ik vind trouwens dat het voorstel dat mevrouw Brusseel doet, ernstig moet worden genomen, want daardoor doe je aan incentivepolitiek. Door een heel eenvoudige ingreep op centraal niveau, wijzig je het gedrag van al die actoren die zich daar moeten op instellen. Zo krijg je een spontane convergentie naar meer kwaliteit. Ik vind dat dat toch eens moet worden bekeken, want nu zal het allemaal veel ingewikkelder worden met de eindtermen. De vraag is of dat zal lukken.

U zegt dat het problemen van de laatste twintig jaar zijn. Dat is zo voor het probleem van de flexibilisering. Het probleem van de lage slaagcijfers is er nog geen twintig jaar. Dat probleem is de laatste tien jaar opgedoken. Deze regering heeft daar misschien wel een begin van antwoorden op geformuleerd, maar er zijn geen afdoende maatregelen effectief afgewerkt.

Ten slotte, minister, vind ik dat we in de hervormingen van het onderwijs eens moeten durven na te denken over de vraag: blijven we het systeem handhaven dat iedereen die van overal komt, overal kan binnenkomen? Moet dat principe gehandhaafd worden, gelet op de cijfers? U zegt zelf, zeer relevant, dat degenen die uit het technisch onderwijs komen, heel goed presteren in de professionele bachelor. Daar geeft u eigenlijk een serieus argument om te zeggen: open niet alle deuren voor iedereen. Durf beslissingen te nemen en zeggen dat als je een bepaalde richting hebt gedaan in het middelbaar onderwijs, je niet zomaar binnen kunt in om het even welke richting van het hoger onderwijs.

Minister Pascal Smet: Mag ik u even onderbreken, mijnheer Bouckaert? In het kader van de hervorming van het secundair onderwijs is u iets ontgaan, denk ik. Daar staat duidelijk in dat we dat op een andere manier gaan ordenen, namelijk met doorstromingsrichtingen en arbeidsmarktrichtingen, maar ook dat arbeidsmarktrichtingen geen rechtstreekse toegang meer zullen geven tot het hoger onderwijs. Dat is beslist in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs. Als je toch naar het hoger onderwijs wilt gaan, dan zul je een schakeltraject moeten volgen. U vraagt iets wat de regering al heeft beslist.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het advies van de Vlor over ICT-integratie in het leerplichtonderwijs - 1873 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Voorzitter, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) heeft op 30 mei zijn langverwachte advies over ICT-integratie in het leerplichtonderwijs uitgebracht. De Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) nam hierover eerder ook al een standpunt in. In het advies pleit de Vlor voor het opleiden van digitaal geletterde jongeren. Deze doelstelling stemt overeen met de doelstellingen van de conceptnota Mediawijsheid. Meer specifiek is er de rol van ICT als leermiddel. De Vlor waarschuwt voor een te groot optimisme. Wel kunnen de nieuwste mobiele toestellen, in plaats van de klassieke pc's, de drempel voor ICT-integratie

verlagen, omdat ze overal en sneller inzetbaar zijn. De Vlor pleit niet voor een revolutie, maar voor een combinatie en integratie van oudere en nieuwe leermiddelen.

De Vlor stelt vier voorwaarden voor een succesvolle ICT-integratie. Ten eerste: de school moet een visie hebben op ICT, niet omwille van de technologie op zich, maar omwille van het soort onderwijs dat ze wil aanbieden. Ten tweede: de leraar maakt de meerwaarde van ICT uit, vandaar het belang van begeleiding en lerarenopleiding. De Vlor vraagt ook extra financiering voor personeel en infrastructuur op het vlak van ICT-coördinatie. De VSK pleit voor een leercentrum om de expertise te centraliseren. Ten derde: de Vlor heeft verwachtingen ten aanzien van de uitgevers over innovatief lesmateriaal en verwacht van de overheid ook een regeling over eigendomsrechten. De leerplannen zullen er ook voor moeten zorgen dat elke leerling over minimale vaardigheden beschikt. Ten vierde: de Vlor is geen voorstander van de beschikbaarheid van één toestel voor elk kind. De school heeft de vrijheid de ICT-infrastructuur te bepalen. Er wordt gevraagd naar raamovereenkomsten met leveranciers, standaardisering en een financiële tegemoetkoming van de overheid voor de hard- en software.

Om de digitale kloof aan te pakken, pleit de Vlor voor voldoende werkingsmiddelen en aandacht voor leerlingen die minder vaardig zijn. Ook de kosteloosheid en kostenbeheersing zijn belangrijke sociale principes. De Vlor vraagt om hierover een regelgevend kader op te stellen. Er is evenwel ook een minderheidsstandpunt van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) dat niet direct voorstander van een regelgevend kader is, maar wel van het ontwikkelen van een groeipad. Er is alleszins een grote bekommernis over de afbouw van een collectieve uitrusting naar gepersonaliseerde apparatuur. De Vlor is er geen voorstander van om nieuwe projecten op te starten. Dit leidt tot versnippering van de middelen. Veel projecten ontstaan ook in de scholen zelf.

Minister, kunt u zich vinden in de principes die de Vlor vooropstelt zoals kosteloosheid, geen individualisering van de ICT-infrastructuur voor elk kind en de belangrijke rol van de leraar? Zult u nieuwe projecten opstarten? Welke al dan niet regelgevende initiatieven neemt u? In welke mate zijn er budgettaire middelen beschikbaar?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik sluit graag aan bij de vraag om uitleg van de heer Mahassine, vanuit een aantal invalshoeken. Een aantal scholen profileren zich als iPad-scholen. Dat brengt ook heel wat projecten in andere scholen teweeg. Ik heb gisteren nog een advies gelezen van de commissie Zorgvuldig Bestuur. Zij hebben daar heel wat bedenkingen bij, niet het minst over het financiële aspect. Verder is ook de Vlor duidelijk niet te vinden voor de beschikbaarheid van één toestel per kind. Ik denk dat ze het dan hebben over een iPad-toestel dat je kunt meenemen naar huis. Het zou natuurlijk niet slecht zijn dat er op school een computer per kind is.

Maar goed, ik heb een aantal bedenkingen. Minister, het zal u niet verbazen dat ik het cruciaal vind dat de leerkrachten, los van de middelen die worden gebruikt en de infrastructuur, veel meer moeten worden ondersteund op het vlak van ICT. Voor mij past dat in hetzelfde verhaal als Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM). Als we iets willen veranderen, moeten we daar beginnen. We moeten de leerkrachten ondersteunen zodat ze zich daarin professionaliseren. Er moet voldoende aanbod zijn dat nabij is. We moeten daarrond wat beweging maken zodat ze zich daarin professionaliseren en we moeten het tegelijkertijd toevoegen aan de lerarenopleiding voor nieuwe leerkrachten.

Werden er op dat vlak recent initiatieven genomen? Ik denk het niet. Mijn actuele vraag van vorige week ging onder andere ook over het luik ICT. Ik dacht niet dat u daarover specifiek iets had gezegd.

Minister Lieten ondersteunt de School voor de Toekomst, gericht op het innovatief aanbesteden in verband met infrastructuur en hardware. Ik zou de suggestie willen doen dat we naar analogie daarmee een project opzetten gericht op de competenties didactische

software om zoveel mogelijk leerkrachten op het vlak van ICT, wetenschap en techniek te voeden zodat kinderen en jongeren ideaal kunnen worden begeleid op dat vlak.

Minister, ik lees dat de Vlor vraagt om tot een standaard te komen op het vlak van hard- en software. Ik heb net het schriftelijke antwoord binnen op een schriftelijke vraag. In Nederland heeft men één standaard voor de software die leerkrachten gebruiken op school. Hier hebben we heel veel programma's. In mijn schriftelijke vraag suggereerde ik om naar één standaard te gaan, omdat dat gemakkelijk is om alles op elkaar af te stemmen. U bent daar echter blijkbaar geen voorstander van.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik wil eerst zeggen dat ik de Vlor gevraagd had om dit advies te maken omdat ik vind dat strategisch nadenken een van zijn kerntaken is. Het is een strategische adviesraad, die vooral bezig moet zijn met de strategie op lange termijn.

Het advies is er nu. We zullen het verder analyseren. Er is vooral een analyse gemaakt van de actuele pijnpunten en noden op het vlak van ICT. De ICT-integratie is inderdaad een werk waarbij allerlei partijen betrokken zijn: overheid, koepels, scholen, leraren, uitgevers, technologieproviders, lerarenopleidingen enzovoort. Er zijn uiteraard randvoorwaarden, zoals infrastructuur, content, leiderschap, vorming. De veelheid aan betrokken partijen en randvoorwaarden maakt het tot een complex gegeven, maar dat zijn net de mooiste gegevens in het leven.

Ik begrijp dat er heel wat draagvlak is om tot een ICT-beleid te komen. Ik ben het ermee eens dat de centrale rol van de leraar en de ondersteuning van die rol, evenals de professionalisering van de ICT-coördinatoren, cruciaal is. Ook moeten raamovereenkomsten met de industrie als instrument voor de infrastructuurvoorziening beter worden aangeboord. Het principe van kosteloosheid en kostenbeheersing moet een blijvend aandachtspunt zijn. Er is een gedeelde verantwoordelijkheid van private en publieke sectoren met betrekking tot de ontwikkeling en ontsluiting van digitale educatieve inhoud. Ten slotte is er het belang van een veilig en verantwoord ICT-gebruik.

Ik weet niet zozeer of de Vlor een probleem heeft met het principe van één toestel per kind. Ik kom daar straks nog op terug. Ik denk dat ze eerder opmerkingen maken over het principe 'bring your own device', waarbij gezegd wordt dat men zijn eigen toestel moet meebrengen naar de school. Dat is nog iets anders dan wanneer iedereen een tablet zou hebben in de school. Ik ben er trouwens van overtuigd dat dat binnen vijf of tien jaar zo zal zijn. Of u dat nu graag wilt of niet, het zal zo zijn. De vraag is niet of dat zal gebeuren, maar wel wanneer dat zal gebeuren. We moeten die vraag onder ogen durven te zien.

Uiteraard vind ik dat scholen een ICT-beleid moeten hebben. Ook de overheid moet dat hebben. Het is wat moeilijk omdat het een onderdeel is van het pedagogisch project. Daar bots je opnieuw op die grenzen.

Ik wil nog een algemene opmerking maken over ICT. De boekdrukkunst is ooit revolutionair geweest in het kader van de kennisoverdracht. Door de introductie van tablets wordt alles geïndividualiseerd. Bij de laptops was dat ook al het geval, maar daar was het toch van een andere orde. Wie weet wat er binnen vijf of tien jaar nog op de markt zal zijn? Ik ga ervan uit dat we dat vandaag nog niet kunnen inschatten. Het is mijn stelligste overtuiging dat die digitale ontwikkelingen, die digitale evolutie, niet meer te stoppen is en van een veel grotere revolutionaire aard zal zijn voor ons onderwijs dan men zich in zijn stoutste dromen durft voor te stellen. Maar het zal wel zo zijn.

Zowel voor het hoger onderwijs als voor het leerplichtonderwijs gaat de manier waarop wij aan kennisoverdracht doen, fundamenteel veranderen. Sommigen hebben dan nogal gemakkelijk de neiging om te beweren dat dat zal leiden tot 'leuk' onderwijs, dat er minder inspanningen zullen moeten gebeuren, dat er minder respect of minder discipline zal zijn. Dat is het allemaal niet. Het zal moeilijker worden voor de kinderen, op één voorwaarde: dat je de

tablets en de ICT-ontwikkeling niet als een gadget gaat beschouwen maar als een fundamenteel onderdeel van een leerproces.

Om het met een concreet voorbeeld uit te drukken: je mag je er niet toe beperken je handboek in een pdf te gieten en je handboek in pdf op uw tablet aan te bieden. Dat is misschien wel goed voor de rug van de kinderen – het heeft op zijn minst dat voordeel dat ze geen zware boekentassen meer moeten dragen – maar dat is niet wat je hiermee kunt doen. De digitalisering en de tablets zullen de grote stap die we in het Vlaams onderwijs moeten zetten en willen zetten naar veel meer gedifferentieerd leren in de klas, enorm vergemakkelijken.

Een paar weken geleden ben ik uitgenodigd door Samsung, dat een Vlaamse school als een van de zeventien scholen uit de wereld als pilootschool heeft geselecteerd. Je merkt dat nu ook de grote bedrijven, Samsung, Google, Apple, Cisco of andere, de waarde ervan beginnen in te zien, maar ze kunnen nog niet zo goed inschatten wat het juist is. Vandaar dat ze naar het schoolniveau gaan. Dat is goed, omdat ze daar van leerkrachten, van directies en van leerlingen willen horen wat die nodig hebben. Ik heb daar voorbeelden gezien. De leerkracht heeft een groot scherm waarop hij al het werk van de individuele leerlingen opvolgt en ondersteunt. Dat is niet om te spelen. Diegenen die sneller kunnen, zullen sneller worden geprikkeld, zij die meer ondersteuning nodig hebben, zullen meer worden ondersteund. Dat zal in de toekomst dus van een totaal andere orde worden. Natuurlijk kan dat niet van de ene dag op de andere. Dat moet stapsgewijs gebeuren. We gaan leerkrachten moeten ondersteunen, we zullen de mogelijkheden ervan moeten leren inzien. De nieuwe generatie van leerkrachten groeit daar trouwens ook mee op, ook dat zal weer een nieuw gegeven zijn. We zullen in de toekomst dus geen andere keuze hebben.

We zullen zien wat we nog tijdens deze legislatuur kunnen doen, maar ik hoop dat Vlaanderen daar een voortrekkersrol in speelt. We zijn maar een klein gebied in de wereld. We zouden in het kader van een innovatiebeleid en een vernieuwend beleid met ons onderwijs op ICT-vlak wel misschien de piloot van de wereld moeten zijn. Dat zou pas ambitieus zijn. Daar hebben we toch wel wat mogelijkheden, en dat begint men ook te zien bij de bedrijven. Dat vraagt dus inderdaad nog heel wat werk en heel wat geld, daar ben ik van overtuigd. Anderzijds merk je dat al heel wat scholen daarvoor middelen inzetten. Maar ook daar zal de samenwerking met de privésector belangrijk zijn.

Wij hebben daar allemaal niet op gewacht. We hebben de conceptnota Mediawijsheid, waar we bijvoorbeeld 40 concrete projecten hebben. Daarvoor heb ik samen met collega Lieten 7 miljoen euro uitgetrokken. We hebben ook het Netwerk van Innovatieve Scholen opgericht, die tijdens het schooljaar 2013-2014 nieuwe technologieën zullen uitproberen, good practices zullen uitwisselen, om te voorkomen dat elke school op zich opnieuw het warm water gaat uitvinden, of, nog erger, in dezelfde valkuilen gaat trappen. Er zal ook een nieuw demonstratieproject zijn, waarbij dertig scholen hun positieve en negatieve ervaringen zullen bundelen in concrete tips, aanbevelingen of leermiddelen. Dat zal ook worden verspreid naar andere scholen. Er zal ook een open call zijn vanuit het departement Onderwijs, waarbij alle scholen kunnen zeggen waarom ze iets al of niet gedaan hebben. De scholen die daarin zitten, zullen ook gaan werken rond tabletklassen, waarbij elke leerling over zijn eigen tablet, notebook of laptop zal beschikken.

Een andere groep van scholen zal het potentieel van educatieve games als nieuw leermiddel onderzoeken en verder uitwerken. We hebben dat ook gestimuleerd. U weet dat de nieuwe campus van Digital Art and Entertainment in Howest, in West-Vlaanderen, daar bijzonder enthousiast over is, en terecht. Voor de coördinatie van het project, de begeleiding van de scholen en het bundelen van de resultaten hebben we een coach aangetrokken, die nu een jaarwerkplan zal opstellen en seminars gaat organiseren. We geven ook een financiële incentive aan die scholen om vernieuwende concepten en technologieën uit te testen. De bedoeling is om dat nadien aan alle scholen ter beschikking te stellen om ook een bottom-upbenadering te hebben.

Ik ben naar die tabletschool aan de kust geweest, en het was ontroerend om te zien hoe uitgebluste leerkrachten een nieuw leven vonden. Die leerkrachten hebben het mij zelf

verteld, die mensen zagen het in het onderwijs niet meer zitten en hebben door de introductie van de tablet een nieuwe jeugd gevonden en hun enthousiasme hervonden. Het is dus niet alleen voor leerlingen, maar ook voor leerkrachten een heel mooi verhaal.

We moeten niet meteen regelgevende initiatieven nemen. We merken ook nog wat verdeeldheid, over de basisinfrastructuur is er een minderheidstandpunt. Het is een advies, en we gaan verder kijken hoe we aan de slag gaan. De komende jaren zal hier enorm moeten worden op ingezet, en ook hier, voorzitter, leggen we weer de basis voor het werk van de volgende jaren.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Minister, u spreekt hier inderdaad met zeer veel passie, en op een vrij realistische manier, alsof u in de scholen en tussen de leerlingen staat.

Minister Pascal Smet: Ik sta daar ook.

De heer Chokri Mahassine: Realistisch en ambitieus tegelijk, mag ik dat zeggen?

Minister Pascal Smet: Dat vind ik de mooiste omschrijving die u van mij kunt maken, of toch een van de goede.

De heer Chokri Mahassine: Ik heb ook begrepen dat er al een aantal interessante initiatieven zijn opgestart. U zegt dat de kennisoverdracht revolutionairder dan ooit wordt. Er zal een meer gedifferentieerd gebruik zijn van de tablet, en niet alleen om te spelen. De Vlor heeft trouwens duidelijk gesteld dat de school een visie moet hebben op ICT, niet omwille van de technologie maar omwille van het soort onderwijs dat we willen.

Ik vind ook het principe van de kosteloosheid terug in uw antwoord.

Als we het willen zoals de Vlor en ook u, minister, heel duidelijk hebben onderstreept, en als u uw ambitie wilt waarmaken, dan is de begeleiding van de leerkrachten cruciaal. Daarop zal de komende jaren veel sterker worden ingezet. We zullen daar zeer regelmatig op moeten terugkomen, om er zeker van te zijn dat hier goed wordt op ingezet.

Het is ook goed dat er niet onmiddellijk regels worden opgelegd.

De investeringen die er geweest zijn, zijn belangrijk en zullen in de komende jaren zeker nog belangrijker moeten worden.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Kan er informatie ter beschikking worden gesteld over dat netwerk? Kunnen we dat op de website van Onderwijs vinden? Of kunt u misschien iets doorsturen?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de invloed van de inkanteling van de opleiding industrieel ingenieur in de universiteiten, op de financiering en het profiel van deze opleiding - 1884 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, mijn vraag gaat over het eventuele risico op profielverschuiving bij de opleidingen industrieel ingenieur. Dat zal pas op termijn, pas in 2023, spelen. Dat is nog tien jaar te gaan, maar ik stel toch maar mijn vraag om er op tijd bij te zijn en de zaak goed voor te bereiden.

Ik sla de inleiding over de Bolognaverklaring over. We weten allemaal dat er twee opleidingscycli van de hogescholen worden geacademiseerd. Dat geldt ook voor de richtingen industrieel ingenieur, dat zijn opleidingen van academisch niveau in de hogescholen. Dat is op zich geen enkel probleem. Dat is vanaf het academiejaar 2013-2014 volop bezig voor de opleidingen industrieel ingenieur. Er zijn heel wat voordelen aan verbonden. Op die manier wordt onder meer een versnippering van onderzoeksmiddelen tegengegaan. Een rationalisatie van het onderwijsaanbod wordt gestimuleerd binnen de associaties. Er zijn op dat vlak heel wat positieve elementen te vermelden.

Er is nog een ander neveneffect: in verband met de financiering ervan. Het risico bestaat op een eventuele profielverschuiving voor de opleiding industrieel ingenieur. Daar stellen wij een aantal vragen bij. Wij streven allemaal naar een transformatie van de Vlaamse economie naar een innovatieve economie. Wij weten allemaal dat industrieel ingenieurs daarin absoluut nodig zijn. Een voldoende aantal industrieel ingenieurs moet de maakindustrie op peil houden en de transformatie van de Vlaamse economie bewerkstelligen.

U weet dat de onderzoeksoutput al lang een element is, naast de studentenaantallen en onderwijsbelastingseenheden bij universitaire richtingen. Tot dusver was voor de richting industrieel ingenieur de onderzoeksoutput, zoals het aantal doctoraten, publicaties en citaties, niet van belang. Tot 2023 zouden die opleidingen nog altijd in het oude hogeschool-financieringssysteem blijven, maar daarna niet meer. Het risico bestaat dus dat de industrieel ingenieurs zich ook meer een onderzoeksprofiel zouden aanmeten en zich dus meer zouden richten op publicaties en citaties. Dat zou, zeker met het oog op de arbeidsmarktgerelateerdheid van die opleiding, een minder interessante ontwikkeling zijn.

Minister, hoe schat u de inkanteling van de opleidingen industrieel ingenieur in het universitair financieringssysteem in? Ziet u ook het risico van profielverschuiving? Vindt u die profielvervaging wenselijk? Ons standpunt is dat we daarvoor moeten opletten, dat onze industrie die industrieel ingenieurs echt nodig heeft. Minister, hebt u eventueel maatregelen in petto om die situatie enigszins anders voor te bereiden?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mijnheer Van den Heuvel, uit uw vraag kan ik opmaken dat u die profielverschuiving niet wenselijk acht. Maar dan had u destijds de inkanteling niet moeten steunen. Je kunt toch niet verwachten dat een opleiding die wordt geacademiseerd en ingekanteld in de universiteiten de praktische grondtoon van de opleiding niet zal beïnvloeden? Dat is niet meer dan logisch. De inkanteling is er gekomen om het niveau te garanderen, maar zolang de financiering blijft wat zij vandaag is, zal men dit neveneffect niet kunnen uitsluiten.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik wil me zeker aansluiten bij de vraag van de heer Van den Heuvel. Ik ben ook heel blij dat hij ze stelt, want in tegenstelling tot wat collega Martens zegt, hebben wij heel duidelijk in de motie van de ad-hocwerkgroep Hoger Onderwijs gesteld dat het niet de bedoeling van de inkanteling was dat bijvoorbeeld – we hebben dat expliciet genoemd – de industrieel ingenieurs hetzelfde zouden worden als de burgerlijk ingenieurs. Het verschil in het profiel dat er nu is, vonden we zeer belangrijk omdat het zo gewaardeerd wordt op de arbeidsmarkt en het is ook een andere groep van studenten. We willen vermijden dat studenten de richting niet meer zouden volgen omdat het dan ineens burgerlijk ingenieur zou zijn.

Naast de financiering ligt de clou ook wel wat in de structuur binnen de associaties, minister. Ik merk dat bepaalde associaties dit trachten te garanderen door hun eigen faculteit voor die richting te maken. Andere associaties trachten dat op een andere manier te doen. Mijn vraag is: op welke manier gaan wij dat van nabij opvolgen? Hoe kunnen wij zoveel mogelijk opvolgen dat de implementatie in het veld ervoor zorgt dat de profielen verschillend blijven? De druk van de onderzoeksfinanciering is er inderdaad heel sterk.

Ik wil ook even verwijzen, opnieuw, naar de discussie over de studieduurverlenging. We hebben het voorstel van decreet over de studieduurverlenging eergisteren besproken. U hebt niet gezegd voor welke opleidingen men dat als eerste zou aanvragen. Ik vermoed dat de opleiding industrieel ingenieur er een is waarvoor men snel zal willen vragen om een extra jaar stage toe te voegen. Op zich is een extra jaar stage interessant. Dan is de opleiding vijf jaar of langer als men de opleiding flexibel volgt. Minister, ik kan u echt zeggen dat er een grote bekommernis is bij bedrijven, ook in West-Vlaanderen, dat men niet veel langer zal moeten wachten op mensen die men nu al wegplukt van de schoolbanken. Ik zou willen vragen om de verlenging, bijvoorbeeld voor de industrieel ingenieurs, van heel nabij op te volgen en dat alleen maar te doen als de arbeidsmarkt dat vraagt. Dat was immers een van de criteria die we in het decreet hebben opgenomen. Ik hoor dat de arbeidsmarkt die verlenging eigenlijk niet vraagt.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil daar nog aan toevoegen dat de bekommernis van de heer Van den Heuvel echt belangrijk is. Het gaat hier echt niet over een futiliteit. Als we naar de cijfers kijken, zien we dat het cijfer voor de universitair opgeleide ingenieurs, de burgies zoals ze in de volksmond worden genoemd, relatief stabiel blijft. Daar moet men zich dus geen te grote zorgen over maken. Maar het laatste decennium is het cijfer van de industrieel ingenieurs dramatisch gezakt.

Als je spreekt met mensen uit de ondernemingswereld, dan zegt men dat men echt wel nood heeft aan industrieel ingenieurs. Dat zijn degenen die in de bedrijven heel praktisch de productieprocessen volgen, bijsturen en ook voor reparaties zorgen wanneer dingen stuk gaan. Dat is heel cruciaal. Het is in zijn geheel een knelpuntenberoep aan het worden.

Vanuit de arbeidsmarkt gezien is het heel belangrijk dat dat apart profiel blijft bestaan. Ik denk dat wij een aantal jaar geleden, toen we het hadden over de integratie, daar misschien wat slordig in zijn geweest. Ik was een van de enigen die daar heel belangrijke bezwaren bij had. Ik heb ervoor gewaarschuwd. De 'academic drift' is een heel natuurlijk verschijnsel. Als je aan een universiteit zit, probeer je in de gremia te komen die de hoogste reputatie hebben en dan is er een natuurlijke verschuiving, zowel wat betreft de studenten als wat betreft het profiel. Als je er dan ook nog de financiering van de onderzoeksmiddelen aan gaat koppelen, dan zullen de ingenieurstudenten proberen om in de beste tijdschriften te geraken, de A1-tijdschriften. Het wordt een 'publish or perish'-zaak en dan krijg je die profielvervaging.

Daarom denk ik dat de vraag van de heer Van den Heuvel meer dan terecht is. Dat moet echt bewaakt worden. Eventueel moet een andere financiering overwogen worden, want de financiering zal volgens mij verkeerde incentives geven. Dat moet in het debat worden gebracht en de minister moet daar misschien eens een aantal concrete acties voor ondernemen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ze zijn al ondernomen, voorzitter. We hebben weer eens gedaan wat we beloofd hebben.

Naar aanleiding van de integratie van de academische opleidingen van de hogescholen in de universiteiten was er inderdaad bij jullie, bij mij en bij velen de zorg dat de profielen van de academische hogeschoolopleidingen en de verwante universitaire opleidingen zouden vervagen. Ik heb altijd gezegd – eigenlijk gesteund door veel mensen uit het hoger onderwijs – dat juist de integratie een betere garantie was tegen profielvervaging. We zagen immers dat ze naar elkaar toegroeiden. Dat was er aan de hand in verschillende instellingen.

Wij hebben altijd de stelling ondersteund – ik zal onmiddellijk aantonen waarom ze de juiste was – dat door het feit dat je ze allebei academische kwalificaties verleent, je heel duidelijk zegt dat de profielen verschillend moeten zijn. Uit het maatschappelijk debat is heel duidelijk gebleken dat niet alleen de politiek, maar ook het bedrijfsleven en de academische overheid zeggen dat we niet alleen het profiel moeten behouden, maar zelfs moeten versterken. We

zijn het er met zijn allen over eens dat dat nodig was voor de herkenbaarheid voor de arbeidsmarkt en voor het maatschappelijk belang van deze opleiding.

Ik heb dan ook de opdracht gegeven aan de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) om voor de betrokken opleidingen – waaronder enerzijds de familie van de opleidingen industriële wetenschappen en biowetenschappen (ing.) en anderzijds de familie van de opleidingen tot burgerlijk ingenieur en bio-ingenieur (ir.) – de leerresultaten te formuleren. Intussen is het algemeen profiel van beide families beschreven en werd per familie het domeinspecifiek leerresultatenkader (DLR) door de raad van bestuur van VLUHR goedgekeurd op 1 juni 2012 en aan mij bezorgd.

Deze familie-DLR's vormen de basis voor de DLR's die per opleiding worden beschreven en die nadien door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) worden gevalideerd en in de Vlaamse kwalificatiedatabank worden opgenomen. Deze kaders vormen de basis voor de visitatie en accreditatie van deze opleidingen. Dit proces loopt nu.

Hierdoor wordt ook gegarandeerd dat de instellingen de verschillende profilering niet kunnen laten vervagen, anders worden ze gewoonweg niet geaccrediteerd. Dat is de beste garantie.

Uit de beschrijving van de familieprofielen komt duidelijk naar voren dat beide profielen evenwaardig, maar verschillend zijn. Beide zijn onderzoeksgebaseerd en onderzoeksgericht. Beide opleidingen zijn toepassings- en bedrijfsgericht.

In de nota werd een synthetische benadering van beide profielen gegeven. De ingenieur van het type ir. heeft een sterk wetenschappelijke en technologische vorming gericht op het 'waarom'. Hij beheert complexe processen binnen een onderzoeks- of ontwikkelingsfunctie. De ingenieur van het type ing. richt zich eerder op het 'hoe' en vormt de schakel tussen vaktechnici in de productie enerzijds en de ontwerpers en bedrijfsvoerders anderzijds.

De verschillende leerresultaten werden ook concreet parallel gepresenteerd om de gelijkenissen en verschillen in de profielen duidelijker tot uitdrukking te brengen. Voor de bachelor werden dertien leerresultaten concreet beschreven waarvan vier een verschillende invulling kregen. Voor de master betrof het zestien leerresultaten waarvan elf een verschillende invulling kregen. Ik zal hier niet dieper ingaan op de concrete beschrijving. De DLR's zijn wel voor iedereen te raadplegen op de website van de VLUHR. Door deze procedure waarbij deze familie DLR's ook de basis vormen voor opleidings specifieke leerresultaten en derhalve de visitatiekaders van de opleidingen, wordt de garantie geboden dat beide profileringen die van maatschappelijk belang zijn ook in de toekomst verankerd blijven.

We delen de bezorgdheid. We nemen ze ernstig. De academische wereld is de bewaker en is ook overtuigd van dat verschil. Ze hebben zich in dit proces ingeschreven. We moeten dit uiteraard verder opvolgen. Er mogen in de feiten geen verschuivingen plaatsvinden, maar de kwestie zal ongetwijfeld ook hier worden opgevolgd.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, u hebt me deels gerustgesteld. Er wordt in de profilering op gelet dankzij die duidelijke statements in de DLR's. Dat is inderdaad een noodzaak.

Mijn vraag blijft hoe het zit met de financiering. Wat u zegt, is noodzakelijk maar wellicht niet voldoende. Ik zal niet zeggen dat iedereen danst voor het geld, maar een financiële incentive is zeer bemoedigend. Het is een belangrijk punt en variabele.

Ik weet het, de huidige hogeschoolfinanciering stopt pas tegen 2023. We hebben nog tien jaar. We moeten dit toch in het achterhoofd houden. In de DLR's is vastgelegd dat de profielvervaging er niet mag komen, en dat er een financiële incentive komt. Ik stel voor dat we dat als aandachtspunt behouden. We moeten ervoor zorgen dat de onderzoeksoutput als

variabele in het financieringssysteem voor die meer toepassingsgerichte ingenieursstudies geen of een beperkt belang krijgt.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik wil u feliciteren met het initiatief vanuit de VLUHR, maar ik sluit me aan bij de heer Van den Heuvel, het zal waarschijnlijk niet genoeg zijn.

We hebben het al vaak gehad over de drie pijlers van het hoger onderwijs: onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. De klacht is dat onze instrumenten en indicatoren vooral uitgewerkt zijn voor onderzoek en dat het onderwijs weinig indicatoren heeft en zeker maatschappelijke dienstverlening.

Dat is het mooie voorbeeld om aan te geven dat de maatschappelijke dienstverlening, met name de valorisatie van het onderzoek van de industriële ingenieurs, dichtbij de kmo's en bedrijven in de buurt, sterker moet worden gewaardeerd in de financiering. Dat is de pijler maatschappelijke dienstverlening. We kunnen onderzoek niet schrappen, maar we moeten de maatschappelijke dienstverlening bij de professionele masters sterker waarderen omdat ze arbeidsmarkt- en maatschappelijk relevant zijn.

Minister Pascal Smet: Ik zal er via de VLUHR op wijzen dat die bezorgdheid bestaat en dat ze moeten zorgen dat dat niet gebeurt. We zullen dat uiteraard verder blijven opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken met betrekking tot de geplande hervormingen in het deeltijds kunstonderwijs - 1890 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, het deeltijds kunstonderwijs (dco) is hier al vaak aan bod gekomen en het is niet de eerste keer dat ik hierover een vraag om uitleg stel. In maart 2011 maakte u, minister, een eerste conceptnota over de hernieuwing van het dco. We spreken al veel langer over die hernieuwing, het is zelfs van voor deze legislatuur.

Minister, door middel van het Programmadecreet 2012 kondigde u aan van 1 januari 2012 tot 31 augustus 2014 een aantal proefprojecten in het kader van en ter voorbereiding van het vernieuwde dco te willen subsidiëren. Nadien is duidelijk gespecificeerd dat het gaat om pilootprojecten en niet proefprojecten – pilootprojecten die nadien de implementatie veralgemeend moeten vergemakkelijken, veeleer dan een proefproject dat nadien moet worden geëvalueerd.

De start van de proefprojecten werd verschoven naar 1 september 2012, maar er lopen er toch enkele. In antwoord op mijn schriftelijke vraag gaf u een overzicht van de vier pilootprojecten en de betrokken academies die u daarvoor minstens voor een deel subsidieert. Voor alle projecten werd een tijdspad uitgetekend van twee jaar, vanaf 1 september 2012, dus nog tot en met volgend schooljaar. Dat wil zeggen dat de projecten momenteel halverwege zijn.

Ondertussen is er in het kader van de hervorming van het dco ook een discussienota die voortbouwt op de conceptnota. Er was een eerste conceptnota, dan een tweede conceptnota en ondertussen is er een algemene discussienota. De aanvankelijke bedoeling was om de geplande vernieuwingen in het deeltijds kunstonderwijs te implementeren vanaf het schooljaar 2014-2015.

Minister, in de discussie naar aanleiding van een actuele vraag in januari stelde u meermaals dat in de komende periode zal worden geluisterd naar de argumenten van zowel voor- als tegenstanders met betrekking tot de verschillende elementen in de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs. Ook daar moeten heel wat elementen en standpunten worden meegenomen.

Minister, in antwoord op mijn eerder vermelde schriftelijke vraag van 1 februari 2013, zei u dat het halen van de oorspronkelijk geplande timing en ingangsdatum van 1 september 2014 afhankelijk zal zijn van de gesprekken die toen werden gevoerd met de verschillende actoren om ook voor de discussienota een draagvlak te vinden.

Minister, blijft de initiële planning van de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs op 1 september 2014 van kracht? Zo neen, wat is de reden daarvoor en welke timing wordt dan vooropgesteld? Hebben de gesprekken met de verschillende actoren een draagvlak kunnen creëren voor de discussienota? Kan de tekening van het hervormde dko-landschap ondertussen volledig worden opgemaakt? Zo neen, waarom niet? Zijn er nog leemtes? Over welke elementen is er overeenkomst en over welke elementen bestaat er nog discussie? Welke conclusies en maatregelen koppelt u daaraan? Worden de pilootprojecten ondertussen geëvalueerd? Op welke manier gebeurt dit?

In principe is de financiële tegemoetkoming voor de pilootprojecten toegekend voor twee jaar. Dat betekent nu nog één schooljaar. Al die inschrijvingen in die scholen, academies en filialen lopen momenteel. Bepaalde initiatieven, bijvoorbeeld de initiatiekklassen in mijn eigen gemeente, zijn bijzonder succesvol, er zijn zelfs wachtlijsten. Zal het voortbestaan daarvan worden gegarandeerd, ook al wordt de implementatie van het vernieuwd dko uitgesteld tot na 1 september 2014? Het zou toch heel jammer zijn dat daar een leemte zou ontstaan.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Minister, help me, maar ik dacht dat dit geregeld was in Onderwijsdecreet (OD) XXIII, waar de pilootprojecten dezelfde verlenging kregen als de tijdelijke projecten, tot het Niveaudecreet in werking zou treden, wanneer dat ook moge zijn.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Schryvers, u bent geen lid van deze commissie, maar eigenlijk heb ik op alle vragen al geantwoord tijdens de bespreking van OD XXIII. Ik heb toen gezegd dat we de datum van 1 september 2014 niet zullen halen. Dat komt omdat de hervorming van het secundair onderwijs meer tijd heeft gevergd, omdat het zoeken van een draagvlak bij het dko ook wat meer tijd heeft gevergd, en er waren ook financiële consequenties. We weten in welke budgettaire toestand we zitten.

We hebben niet stilgezeten, er is inderdaad voortgewerkt. Er zijn heel wat bijkomende gesprekken geweest. Ook de ontwikkelingscommissies voor de nieuwe basiscompetenties zijn bezig. Dat is allemaal niet stilgevallen, ze hebben hun werk echter nog niet volledig afgerond.

Op 28 juni komt er opnieuw een klankbordgroep hervorming dko bijeen, waarin de stakeholders zitten. Er is al heel wat vooruitgang geboekt, maar nog niet voor alles, en ook ik zal met een aantal mensen gesprekken moeten voeren. Ik ga ervan uit dat tijdens deze legislatuur de goedkeuring van een nieuw Niveaudecreet dko door het parlement wellicht niet meer haalbaar is. Dat heb ik de vorige keer ook gezegd.

Mits wat goede wil, moet het wel haalbaar zijn toch een draagvlak en eensgezindheid te vinden over de inhoud. Op zich is het belangrijk dat we die stap kunnen zetten, zodat in de volgende legislatuur enkel het decreet moet worden ingediend en goedgekeurd. Al het werk zou dan gedaan zijn. Die mogelijkheid zit er nog in. Of we dat zullen halen, hangt af van hoe die gesprekken in het najaar verder zullen lopen, maar ik zet er nog altijd op in. Ik ben minister tot de dag van de verkiezingen, dus wil ik aan dit dossier verder blijven werken.

De projecten zijn geen typisch tijdelijke projecten die vernieuwingen uittesten. Het zijn veeleer projecten om de sector voor te bereiden op de hervorming. Dat verdient dan ook een andere evaluatie. In OD XXIII hebben we een bepaling opgenomen die de einddatum vastlegt op een door de Vlaamse Regering nader te bepalen datum. Daarvoor hebben we in de verlenging voorzien. Het risico is weggenomen.

Samengevat, we hebben vooruitgang geboekt en we werken hard verder. Een decreet zal wellicht niet meer haalbaar zijn, maar dat neemt niet weg dat we over de inhoud ervan misschien nog wel tot overeenstemming kunnen komen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is natuurlijk een nadeel om niet bij elke bespreking in de commissie aanwezig te kunnen zijn, maar ik wijs u er ook op dat ik dit thema al langer opvolg en er al eerder vragen over heb gesteld. Bovendien werd deze vraag al meer dan drie weken geleden ingediend, dus nog voor de bespreking van OD XXIII en daar was het maar een onderdeel van. Ik wou dit even duiden. Ik moet de voorzitter eigenlijk dankbaar zijn dat hij deze vraag niet heeft gekoppeld aan de bespreking van OD XXIII, dat had hij natuurlijk gekund, aangezien de vraag voor de bespreking was ingediend.

Inhoudelijk nu, minister. Het is belangrijk om hier verder aan te werken. Binnen de sector een draagvlak zoeken, is belangrijk, maar er moet ook een signaal worden gegeven dat er verder wordt gegaan in een bepaalde richting, want anders geraakt men op drijfzand en blijft men in het ongewisse. Ik weet het niet van alle projecten, maar een aantal ervan zijn in elk geval bijzonder succesvol. Het is belangrijk dat ze worden voortgezet, vooral omdat het niet over proefprojecten gaat, maar over projecten die een voorbode zijn en waaruit men moet leren voor verdere implementatie in alle academies.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, u zult zich nog wel herinneren dat we na de vorige bespreking van deze vraag, tijdens de regeling van de werkzaamheden hebben overwogen om hierover hoorzittingen te organiseren.

Minister, indien u zou zeggen dat we op het einde van de legislatuur een consensus hebben die niet meer vertaald geraakt in een decreet, dan is het misschien zinvol om op dat moment de betrokken actoren hier uit te nodigen om dat te expliciteren, want zo krijgt het nog enige kracht van waarheid in het verslag van de hoorzitting. Dat verslag kan dan misschien mee dienen als basis voor het werk in een volgende legislatuur.

De voorzitter: Dat mag zeker niet uitgesloten worden, mevrouw Poleyn.

Minister Pascal Smet: Ik vrees dat we daar geen tijd meer voor zullen hebben, gelet op de drukke parlementaire agenda die er in het najaar zal zijn.

De voorzitter: We zullen zien.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het creëren van een voorrangrecht in pretparken door betaling van een hogere toegangsprijs - 1915 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, mevrouw Deckx had hierover ook een vraag ingediend. Ik wil collegiaal zijn en mijn vraag uitstellen om haar ook de

gelegenheid te geven om haar vraag te stellen, maar ik heb begrepen dat vanuit deze commissie zelf werd gesteld dat de agenda voor de komende weken zo druk is, dat het moeilijk wordt om de vraag later nog aan bod te laten komen.

De voorzitter: Mevrouw Deckx was het er zelf mee eens dat u de vraag om uitleg vandaag zou stellen.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, het is een vraag in het kader van het gelijkekansenbeleid waarvoor u bevoegd bent. Het is zomer – of we hopen toch dat het binnenkort zomer wordt en dat het zonnetje eindelijk zal schijnen – en dan is een dagje in het pretpark met het hele gezin natuurlijk een mooie uitstap voor veel gezinnen. Bij goed weer denken veel gezinnen met kinderen zo, en dan gebeurt het dat ze een tijdje in de rij moeten staan wachten vooraleer ze in een attractie kunnen stappen, dat hebben we allemaal al wel meegemaakt.

Recent heeft Walibi hierop ingepikt. Het pretpark liet weten een ‘Speedy Pass’ te zullen invoeren: wie meer betaalt, hoeft niet aan te schuiven aan attracties, maar krijgt voorrang op de rij wachtenden. Wie er 35 euro voor over heeft, krijgt dus een vlottere bediening dan de anderen. Wie slechts 15 euro op overschot heeft, krijgt een tegemoetkoming halverwege, die mag vier wachtrijen voorbijlopen.

Het pretpark zelf heeft het over een extra service, ik en vele anderen vinden het daarentegen een heel foute boodschap. Een dagje pretpark is al niet goedkoop, en voor veel gezinnen is samen met het kroost genieten van zo’n uitstap, niet evident. Door een dergelijke actie probeert het pretpark enkel meer inkomsten te genereren, en dit op kap van de categorie die dit niet kan of wil betalen. Daardoor dreigen gezinnen tijdens hun dagje pretpark van nog minder attracties te kunnen genieten.

Kinderrechtencommissaris Vanobbergen benadrukte ook al dat een uitstap naar een pretpark sowieso al een dure dag is en dat er dus heel wat kinderen zijn die er niet terechtkunnen. Eén op tien kinderen in Vlaanderen leeft in armoede. We hebben hierover eergisteren nog heel uitvoerig over gediscussieerd in de commissie Welzijn aan de hand van het voortgangsrapport van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Eén op vijf kinderen kan nooit op vakantie, terwijl andere kinderen meerdere vakanties per jaar krijgen.

Etienne Vermeersch heeft het over fair play: wie eerst komt, komt eerst aan de beurt, dat geldt zo in de supermarkt, waarom dan ook niet in een pretpark? Welke rechtvaardige uitleg geef je bovendien aan je kind als andere kinderen hen voorbijsteken? Willen we eigenlijk niet aan iedereen leren dat iedereen gelijkwaardig is?

Minister, ondertussen is er al heel wat gebeurd, ook deze vraag dateert al van enkele weken geleden. Toch heb ik nog vragen voor u. Wat is uw standpunt tegenover praktijken waarbij in attracties voor kinderen in pretparken, speeltuinen enzovoort een voorrangrecht wordt gecreeërd op basis van wie een hogere toegangsprijs betaalt? Werden dergelijke praktijken ook elders al ingevoerd?

Welke maatregelen zult u nemen om gelijkheid en gelijkwaardigheid te garanderen, en om te vermijden of te verbieden dat in Vlaanderen organisatoren van activiteiten voor kinderen en jongeren, bepaalde kinderen meer of minder aan attracties laten participeren op basis van wat zij kunnen betalen? Walibi is natuurlijk maar een voorbeeld. De schrik slaat me om het hart als ik eraan denk dat dit ook anderen op ideeën kan brengen, want voor tal van attracties en activiteiten zou een dergelijk systeem ingevoerd kunnen worden. Dat lijkt me absoluut te vermijden.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik vind het wat jammer dat alleen mevrouw Zamouri, mevrouw Schryvers, ikzelf en de minister aanwezig zijn, want die vraag is eigenlijk een serieus en fundamenteel debat waard.

Ik weet niet of u hebt gelezen wat Lorin Parys daarover heeft geschreven in De Standaard. Hij zegt dat heel die hetze tegen het pretpark Walibi een hoog DDR-gehalte heeft, waarbij men eigenlijk enigszins uitgaat van de mentaliteit dat alles gelijk moet zijn, dat men nergens in mag differentiëren. Als dat dan gebeurt, ontstaat er een hele hetze. Mevrouw Schryvers, u moet die column eens lezen. Ik vond die eigenlijk niet slecht.

Economisch gezien is dat natuurlijk verantwoord, want ‘time is money’. Dat geldt in de economie. De katholieke kerk heeft er tot in de 18e eeuw over gedaan om dat principe te erkennen, om de rechtmatigheid van interestbepalingen eindelijk te erkennen. In de islam is dat nog altijd niet het geval, en bij de joden ook niet. Tijd is geld, en het is dan ook normaal dat, als iemand een betere service wil, en hier wil dat zeggen dat hij sneller wordt bediend, men dat in een prijs kan omzetten. Economisch gezien lijkt dat me te begrijpen. In onze samenleving streven we gelijkheid na via herverdeling, via de sociale zekerheid, via de belastingen, maar voor de rest hebben we een prijzensysteem, waarin natuurlijk de ongelijkheid van inkomens en vermogens tot uiting komt. Wie meer geld heeft, die koopt chiquere wagens. Wie meer geld heeft, die koopt betere kleren. Wie meer geld heeft, die kan zich dan ook een voorrangsticket gaan aanschaffen in Walibi. Men kan dat afschaffen en overstappen naar het DDR-systeem, maar zoveel beter is dat niet.

Economisch gezien is dat dus verdedigbaar. Ik meen ook dat Walibi het recht heeft om dat te doen. Er is echter ook nog iets anders. De Romeinen zeiden: “Non omne quod licet honestum est.” Het is niet omdat men iets mag doen, dat het sympathiek of hoffelijk is. Vanuit het oogpunt van ‘business practices’ is dat toch wat schrijnend, omdat het om kinderen gaat. De inkomensongelijkheid is onvermijdelijk: anders schaf je elke stimulans tot werken af in de samenleving. Nu wordt die inkomensongelijkheid wel heel visueel vertaald tegenover kinderen. Ik zou er dus toch wel voor pleiten dat de samenleving, dat de morele actoren Walibi de raad geven om daar misschien eens over na te denken en deze praktijk te veranderen of eventueel af te schaffen. Ik ben er echter absoluut geen voorstander van dat de overheid daar regulering op los zou laten, want waar eindigt dat? Men kan dan uiteindelijk heel het prijzensysteem gaan afschaffen en terechtkomen in het gratisparadijs van Steve Stevaert, dat al in het museum is opgeborgen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Wie weet in welk paradijs u zult terechtkomen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik reken daar niet op. (*Gelach*)

Daarom profiteer ik er hier van.

Minister Pascal Smet: Ik ben het met u allen eens dat de invoering van de Speedy Pass een verontrustende ontwikkeling is. Dat doet enigszins denken aan een land als de Verenigde Staten, waar rijke families voor 100 euro een gehandicapte inhuren om zo ook de wachtrij voorbij te steken. Dat is geen grap: dat is zo. In Disneyland in de VS kan je dat blijkbaar doen. Men heeft me dat gesignaleerd. Dat is toch sterk.

Ik ben natuurlijk wel realistisch genoeg om in te zien dat commerciële activiteiten haast per definitie discriminerend zijn, dat er kinderen zijn die niet verder geraken dan een speelplein op de hoek terwijl klasgenoten op skivakantie gaan, dat er kinderen zijn die in de zomer aan de Turkse of Spaanse Riviëra aan het zwembad van een hotel liggen, terwijl andere kinderen het moeten stellen met een dag Huizingen of Hofstade, als ze er al geraken. Ik weet dat er kinderen zijn die voor hun 12e verjaardag een iPhone krijgen en andere kinderen het moeten stellen met een stripverhaal. Ik ben realistisch genoeg om te beseffen dat er vóór deze heisa over de Speedy Pass sowieso al een onzichtbare discriminatie was tussen kinderen die überhaupt naar pretparken kunnen gaan en kinderen van gezinnen waarvoor de gezamenlijke toegangsprijs ongeveer het budget is dat het gezin heeft om de koelkast wekelijks te vullen.

Het bijzonder onrechtvaardige aan de Speedy Pass is niet het feit dat er een ongelijkheid door ontstaat, want die is er eigenlijk al, maar dat men heel sterk met de neus op die ongelijkheid wordt gedrukt. Dat is des te erger omdat het op eenzelfde terrein gebeurt. Er is eigenlijk enigszins sprake van vipkinderen waarvoor de wachtrij gewone kinderen even moet wijken, zodat het lange wachten van gewone kinderen nog wordt verlengd. Het gaat hier dus niet om de ongelijkheid tussen het kind op het speelplein en het kind op skivakantie, maar tussen twee kinderen op hetzelfde speelplein of in hetzelfde pretpark. Daar komt het eigenlijk enigszins op neer. Mijnheer Bouckaert, ik ben blij dat dit ook u, en diegenen die nog aanwezig zijn in de commissie, tegen de borst stuit. We voelen allemaal instinctief aan dat daar een probleem is. Ik hoor niemand ervoor pleiten om naar een DDR-toestand te gaan, maar dit gaat gelukkig toch in tegen ons rechtvaardigheidsgevoel, dat bij de ene al wat anders is ontwikkeld dan bij de andere.

Ik denk niet dat er sprake is van discriminatie in de juridische zin van het woord. Ik ben blij dat Walibi na overleg met de federale staatssecretaris bereid is om dit te evalueren. Dat zal gebeuren op commerciële gronden, maar ik hoop dat ze het ook op ethische gronden zullen doen. Gelukkig zijn er in België geen andere pretparken, noch Bellewaerde, noch Bobbejaanland, noch Plopsaland, die van plan zijn om dit in te voeren. In het buitenland zijn er wel pretparken die gelijkaardige systemen toepassen. Ik ben optimistisch genoeg om te denken dat er ook ondernemingen zijn, zeker ondernemingen die het moeten hebben van het creëren van dromen voor kinderen, en niet van frustraties, die van ethisch ondernemerschap een punt maken. En ethisch ondernemerschap, als het om kinderen gaat, gaat niet zonder pedagogische reflex.

Ik plan niet meteen overleg. Ik denk dat mijn federale collega het op de juiste manier aanpakt. Ik hoop dat Walibi de juiste conclusies zal trekken. Ik vind het in ieder geval bijzonder jammer dat zulke praktijken ook bij ons ingang beginnen te vinden. Ik denk dat er geen juridische grondslag is, enkel een ethische. Er zijn andere domeinen in de samenleving waar het ook gebeurt, maar omdat het extra inwrijven op hetzelfde domein gebeurt, stuit het ons gelukkig tegen de borst.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor uw antwoord dat ik helemaal kan onderschrijven. Ik ben heel tevreden dat u het zo expliciet stelt. Juridisch kun je het inderdaad niet aanvechten. Het is het bedrijf zelf dat tarieven bepaalt en zolang die in juridische zin niet discriminerend zijn, kun je daar niets aan doen.

Inderdaad, ongelijkheid is er overal en elke dag. Sommige gezinnen kunnen veel doen, ook met hun kinderen, en andere niet. Anderen moeten blij zijn dat het OCMW een daguitstap organiseert, maar dan is het des te erger dat ze er op zo'n dag toch nog mee worden geconfronteerd. De dag dat we dat niet meer als onrechtvaardig aanvoelen, de dag dat je die dingen als normaal aanvaardt, die dag moeten we hier niet meer zitten als politicus. Ik heb tegen mijn omgeving gezegd dat ze dan eens heel hard aan mijn mouw moeten trekken. Al kunnen we niet via regelgeving of procedures ingrijpen, toch is het belangrijk dat er signalen worden gegeven. Dit is één voorbeeld maar als je hiertegen niet reageert, sluipen er morgen andere binnen.

Voorzitter, u zegt dat het ene gezin een grote auto kan kopen en het andere niet. Dat is waar. We zijn allemaal realistisch genoeg om dat te beseffen, maar dit gaat voor mij nog een stap verder, zeker omdat het over kinderen en jongeren gaat die het vaak al moeilijker hebben. Een volwassene kan er op een andere manier mee omgaan of heeft noodgedwongen geleerd om er op een andere manier mee om te gaan, maar dat is niet zo voor kinderen.

Het is dus belangrijk om van hieruit een signaal te blijven geven en te hameren op het ethisch ondernemerschap.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■